

SLOVENSKI JADRAN

Dr. BALANČUK BRANKO
KOPR - Verzijeva ul.

LETTO II., ŠTEV. 20

Koper, petek 15. maja 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DM

Dan zmage

9. maja 1945 so ostanki razbitega Hitlerjevega vojaškega stroja položili orožje. Hitlerjevi generali so sprejeli brezpogojno kapitulacijo. Zato so združeni narodi proglašili 9. maj za Dan zmage. V Jugoslaviji pa so se ostanki hitlerjevih in domačih izdajalskih hord borili še nekaj dni po kapitulaciji proti JLA, kot da bi hoteli do kraja izvesti direktive Hitlerja in ostalih fašističnih krvolokov, da je treba jugoslovanske narode do kraja iztrebiti. Zato pri nas praznujemo Dan zmage 15. maja, t. j. na dan, ko je bil tudi pri nas konec vojnih strahot. Bil je to konec dolgoletnega prelivanja krvi, konec strahot, puščenja, trpinčenja milijonov ljudi, konec nasilstva vseh vrst nad človeštvo, konec krivočnega fašizma. Pravim konec, ker so si milijoni ljudi tako želeli, so v to verjeli, ker so si narodi to zasluzili, zlasti oni, ki so fašizem in posledice fašističnega barbarstva najbolj občutili in sorazmerno tudi dali največ žrtev za njegovo uničenje. Med te narode se nedvomno uvrščajo jugoslovanski narodi.

In vendar nas razmere povojnih in zlasti zadnjih let v mednarodnih odnosih opozarjajo, da se je treba za dosego dejanskega miru in za njegovo ohranitev, za dejansko uničenje fašizma in imperializma, še vedno boriti.

Danes ni že nas, pa tudi za vse ostalo demokratično človeštvo, nobena skrivnost, da je glavni pobornik vodenja tako imenovane hladne vojne Sovjetska vlada. Posebna sovjetska iznajdba hladnega vojskovanja je bila tudi resolucija Informbiroja. Njen neslavni konec pa nam dokazuje, da je odločnost naših narodov in vseh ostalih, zlasti malih narodov, braniti mir in svojo lastno neodvisnost, močnejša od vseh sredstev vojnega hujskanja. Moč narodov je nepremagljiva zlasti, če so oni plačali tako visoko ceno za svobodo in mir, kot smo že plačali prav mi. Zato je zaradi dosedanjih uspehov boja milijonov svobodoljubnih ljudi vsega sveta vera za dosego trajnega miru iz leta v leto večja.

Ko mi praznujemo Dan zmage, se spominjamo na vsa grozodejstva in zločine, ki jih je vršil posebno italijanski fašizem nad našim prebivalstvom. Spominjamo se herojskega boja vsega našega prebivalstva v NOB proti zasovraženemu fašizmu in italijanskemu imperializmu. Končno se spominjamo tudi naše zmage, ki smo na njo ponosni, četudi smo za njo plačali visoko ceno v človeških in drugih žrtvah.

Ob tem spominu pa nas boli, da se nam kljub tako visoki ceni ponovno iztrgali del našega narodnega telesa Goriško in Slovensko Bela. Se večja žalitev naših žrtev, naše NOB, našega narodnega ponaša in socialističnega patriotizma pa je, da rimskega fašizma in imperializem ponovno dviga glavo in poskuša iztegovati svoje krvave grabežljive kremlje na naš Trst in celo na Reko in Dalmacijo. Toda mi smo že polozili izpit boga proti fašizmu za narodno svobodo in neodvisnost. Zato, pa tudi zaradi tega, ker smo prepričani, da si italijanski narod prav tako kot mi in

BOŽO PENGOV: Z MAGA

ves napredni svet, želi mir in mednarodno sožitje, je prav, da italijanski odgovorni politiki končno opustijo pot izsiljevanja in sprejemajo ponudbo socialistične Jugoslavije, da z mirnimi sredstvi in na osnovi enakopravnosti urejujeta svoje medsebojne odnose. Le tako politika vodi k mednarodnem sožitju, odpravlja krivice in bo dala svoj delež za dokončno uničenje našega porajajočega fašizma v Italiji.

Jugoslovanski narodi so s svojo NOB dali vzgled vsem zatiranim narodom, kako se je treba boriti za mir, za narodno neodvisnost in za uničenje fašizma. Prav tako je socialistična Jugoslavija bila in je v vseh povojnih letih na čelu boju proti novi agresiji in daje ponovno vzgled vsem ostalim narodom, zlasti malim in šibkim, kako se je treba boriti za mir, za demokracijo in za socialistizem. Mi bomo ta boj nadaljevali, ker je pravičen, ker je napreden in ker nam edini daje poročilo, da se samo tako lahko doseže in ohrani trajen mir in blagostanje.

Za naše prebivalce pomeni osma, obletnica Dneva zmage spomin na našo herojsko borbo tudi mobilizacija vseh delovnih množic za uresničevanje ciljev naše ljudske revolucije, za socialistizem in za krepitev bratstva in enotnosti naših narodov in vsega naprednega človeštva.

R. C.

Katastrofalne posledice toče na Koprskem

Sedmega maja ob 16. uri popoldne je zajelo severno področje koprskega okraja hudo neurje s točo, kakršnega niti starejši ljudje ne pomnijo. Pas toče je prišel iz smeri Crnega kala in je segal skoraj do Kopra in Vanganelja. Najbolj prizadeta so bila področja Dekanov, Skofij, Ankaran, Bertokov in Sermina. Po neurju, ki je divjalo skoraj 15 minut, je ležala na nekaterih mestih tudi od 5 do 8 cm debela plast toče. Večina povrtnin in trtna tem področja je bilo uničenih. V Dekanih, Ankaranu in v Skofijah se ljudje boje, da ne bodo predelali niti litra vina. Na tem sektorju so bile prekinjene tudi vse telefonske zveze.

V prizadetih krajev so takoj po nesreči odšli številni kmetijski strokovnjaki in agronomi. Po prvih podatkih znaša škoda nad 100 milijonov dinarjev. Kmetijski strokovnjaki so takoj priporočili prizadetim vinogradnikom, naj pritrha, ki so popolnoma uničene, porezojo poganjke, da bodo lahko prihodnje leto zopet rodile. Glede trt, ki niso tako težko prizadete, pa so jim svetovali, naj jih takoj poškropijo z 0,75% raztopino modre galice.

Med prvimi so priskočili prizadetim krajem na pomoč zadružniki v Gabrovici, ki so formirali prostovoljne ekipe za škopljene trte, ki je bila ves naslednji dan na terenu. Uslužbenici Radia jugoslovanske cone STO so takoj sklicali izredni sestanek in sklenili, da bodo svoj enodnevni zaslужek darovali za pomoč prizadetim. Hkrati so pozvali vse delovne kolektive koprskega okraja in posameznike naj po svo-

jih močeh pomagajo ublažiti katastrofalne posledice elementarne nesreče. V prvih petih dneh po nesreči so delovni kolektivi in posamezniki koprskega okraja zbrali že prizadete že nad pol milijona dinarjev. Med darovalci so med drugim sindikalna podružnica tovarne Ampelea v Izoli, ki je darovala 145.000 dinarjev, uslužbenici trgovskega podjetja v Piranu so zbrali 16.000 din. uslužbenici občinskih odborov v Piranu in Izoli so darovali svoj enodnevni zaslужek, večje vseste pa so darovali tudi delovni kolektivi Kmetijske zadruge v Izoli, podjetja Elite v Izoli, opekarne Ruda, podjetje Vino in Omnia v Kopru in drugi. Akcija se nadaljuje in naj podjetja in posamezniki posiljajo svoje prispevke na naslov Radia jugoslovanske cone STO.

Da bi pomagala prizadetim, je okrajna zadružna zveza začela z akcijo zbiranja semen in sadik z prizadetim kraju. Tej akciji so se najprej pridružile splošne kmetijske zadruge, potem pa se je razširila na vse koprski okraj. Med prvimi so pribeljali svoje kolicične semen in sadik zadružniki iz Sv. Lucije in Strunjana. Zbirališče semen in sadik za prizadete kraje je v skladislu Fructusa v Kopru.

Posebne komisije, ki so odšle na teren zaradi ocenitve škode in prevezemanja ukrepov za ublažitev posledic, so ugotovile, da je toda najbolj prizadajala naslednje kraje: Debela rtič, Ankaran, Skofije, Tinjan, Sv. Anton, Lopar, Kavalci, Bonini, Dekani, Sermi, Čežarji-Pobegi in ves predel do Skocjana. Nekaj manj so prizadeti Bertoki, Skocjan in Sv. Tomaž.

Po nasvetih kmetijskih strokovnjakov so vinogradniki po terenu že škopili trte, obrezovanje trte pa so jim praktično prikazali na terenu, kajti od pravilnega obrezovanja zavisi, ali bodo trte rodile čez dve ali pa čez pet let. Izdali so tudi navodila glede ravnanja s

(Nadaljevanje na 2 strani)

Titova štafeta v Slovenski Istri

Kakor vsako leto, bodo tudi letos proslavili športniki Slovenske Istre rojstni dan našega ljubljenega voditelja s »Titovo štafeto«. Letos bo organizirala to tradicionalno prireditve okrajna zveza društev za telesno vyzgojo »Partizana« istrsko ljudstvo pa bo po najboljših športnikih poslalo svoje najtoplejše pozdrave ljubljene mu tovarišu Titu.

Glavna štafeta bo šla iz Pirana 18. maja. Člani piranskega Partizana bodo tekli do Portoroža in naprej v Strunjan, kjer bodo sprejeli štafeto palico člani društva iz Izole, ti pa jo bodo ponesli naprej do Rexac. Tu bodo sprejeli štafeto palico člani koprskega »Partizana« in jo ponesli na Titov trg v Kopru, kjer bo sprejem vseh štafet.

Glavna štafeta bo šla na pot iz Pirana točno ob 16.30. V Portorožu se ji bo pridružila štafeta iz Sečovelj ob 16.45. štafeta iz Kort pa se bo pridružila glavni štafeti ob 17.25 v Izoli. Štafeta iz Smarij se bo pridružila glavni štafeti v Kopru pred hotelom »Triglav« ob 17.50, na istem mestu in ob istem času pa se bodo pridružile glavni štafeti tudi štafete iz Marezig ter iz Sv. Antona, Čežarjev-Pobegov in iz Bertokov.

Vse štafete bodo pritekle skupaj na Titov trg ob 18. uri. Odhod iz Kopra bo ob 19. uri.

Na Bivju se bo pridružila glavni štafeti štafeta iz Škofij. Iz Bivja v Dekane bo organiziralo progo dru-

Razdejanje po toči

Pred volitvami v odbore SZDL

Tudi v postojanskem okraju se po vseh in občinah že živahnopravljajo na volitve v vaške, občinske in okrajni odbor SZDL. Namenili so se, da bodo te volitve izvedli še ta mesec, v maju, ker je zdaj še malo predava v poljskem delu. Prihodnji mesec se bo začela košnja in se bodo delovni ljudje po vseh le težko odigrati od dela, ki jih bo tudi poštano izmučilo.

Prav v zvezi z volitvami bo potreben prenekatere stvar popraviti. Saj se dobro zavedamo, da v organizaciji OF ni bilo vedno vse prav. Ponokod je njen delo splošno popolnoma zapalo, drugod je spet ležalo samo na enem človeku in podobno. Vsekakor je organizacija zaradi pasivnosti svojega članstva in odborov bila daleč od vlog, ki bi jo dejansko morala imeti v našem družbenem dogajanju. Ne recem, da je bilo prav povsod tako, vendar so le redke osnovne organizacije, ki se lahko pohvalijo, da so vseško aktívno delale, da so člani redno plačevali članarino, se udeleževali akcij, ec so iste bile itd. Delo je bilo po navadi le kampanjsko in se ni moglo trajno odzražati na področju delovanja organizacije.

Socialistični zvezi delovnih ljudi Jugoslavije je po novi državni ureditvi pripadla mnogo večja in odgovornejša vloga, kakor pa jo je imela Osvobodilna fronta. Preko SZDL se bo odvajalo vse politično življenje na vasi in mestu, moralna pa bo postati tudi močan dimitelj na kulturnem področju. Zato morajo že sedaj člani razmisljati o bodočih načinah, ki jih bodo morali reševati v okviru svojega delovanja.

Predvsem bo treba pri volitvah misliti na osnovno stvar: v odbore bodo člani morali voliti le take ljudi, ki bodo hoteli v organizaciji tudi aktívno in posetenno delati. To bodo morali biti preizkušeni borci naše socialistične graditve, najboljši komunisti, najboljši frontovci in ugledni ljudje, ki so že s svojim delom, glede na dejani pokazali svojo predanost nasi danasni stvarnosti.

V nekaj vrstah

Voditelj laburistične opozicije Attlee je v spodnji zbornici izjavil, da se strinja s Churchillovim predlogom za konferenco predstavnikov velesil. Attlee je poudaril, da je potrebno večje medsebojno razumevanje med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo. Gleda korejskega spora pa je med drugim dejal, da so v ZDA ljudje, ki nočejo rešitve na Koreji, in poudari, da po sklenitvi pogajanj za premirje ne bi smeli pustiti morebitnih pogajanj izključno v ameriških rokah.

Ameriški državni tajnik Dulles je prispeval te dni v Egipt, kjer se je razgovarjal z generalom Nagibom in egiptskim zunanjim ministrom. Dulles je po prvih sestankih izjavil, da je Eisenhowerjeva vlast mnenja, da je treba anglo-egiptovski spor glede Sueškega prekopa rešiti tako, da se popolnoma spostuje suverenost Egipta. General Nagib pa je izjavil, da ni Dulles postavil nobenega predloga za ameriško udeležbo pri pogajanjih o Sueškem prekopu.

Burmanska vlada je poslala po ameriškem veleposlaniku vladu Formoze pogoje za predajo kuominantskih čet, ki so v Burmi.

Konferenca štirih namestnikov za Avstrijo naj bi bila po angleškem predlogu 27. maja v Londonu. Predstavnik državnega tajništva ZDA je dejal, da bi pristanek ZSSR za sklenitev avstrijske pogodbe utegnil pomeniti dokaz iskrenosti in miroljubnih namenov ZSSR.

Iz Argentine poročajo, da so odkrili še eno zaroto proti predsedniku Peronu. Zarotniki so namevali napraviti nanj atentat v obmorskom kopalništvu Mar del Plata. Medtem se nadaljuje ofenziva proti ameriškim časopisnim agencijam, katere je prejšnji teden tudi ostro kritiziral Peron.

Tornado v Texasu je povzročil grozno opustošenje. Okrog 100 oseb je bilo mrtvih, nad 400 pa ranjenih. V začetku je vihar besnel s tako silo, da je ljudi dvignil s tal in jih metal ob poslopja. Očividci poročajo, da se je šestnadstropna palača sesula kakor harmonika.

predanost naši socialistični domovini. Če bodo taki ljudje prišli v nove odbore, potem nti bojazni, da bo organizacijo spet zajelo mrtvilo, kot je bilo do sedaj pogost primer.

Člani SZDL se bodo morali pri svojem delu zanimati prav za vse probleme našega družbenega življenja. Zlasti bodo morali razviti politično aktivnost na vasi, razpravljati bodo morali o stanju po trgovinah, po raznih podjetjih, tovarnah itd. Opoznamo, da sindikalne organizacije po podjetjih in tovarnah nimajo tiste vloge, ki jim je po statutu namenjena. Sindikalisti bi morali pomagati in delati kot politični in kulturni delavci tudi na terenu, zlasti na vasi. Vpliv sindikata se vse pre malo kaže na odnose med upravami in med delavstvom po raznih podjetjih. Marsikje ni stanje tako rožnatoto, kot na prvi pogled izgleda, sindikat pa ima premalo energije, da bi te stvari razčiščeval in le posamezniki godnjajo čez nedemokratične razmere v podjetju. Tudi v takih primerih bo moral SZDL zastaviti svoj glas za pravično rešitev problema.

Važen je tudi položaj na vasi. Po ureditvi pravnega položaja KDZ se mnoge od teh razformirajo in nihov mehanizem bodo prevzele splošne kmetijske zadruge, ki jih je zdaj 34 v postojanskem okraju. Da bo tu šlo vse v redu in se ne bi godile kakke malverzacie z materialom ali podobno, je dolžna pomagati tudi Socialistična zveza delovnega ljudstva.

Posebno važna naloga, ki bo stala pred organizacijami SZDL, pa bo kulturno-prosvetno delo na vasi in po podjetjih. Ni napredka brez znanja in kulture! To delo bo treba prenesti prvenstveno na napredno učiteljstvo, pritegniti pa vse ljudstvo k sodelovanju. Posebno je treba odpraviti nazadnjaštvo in kulturno zaostalost po vseh, ker se delovnim kolektivom po podjetjih in tovarnah kaže nudi prilika za izobraževanje, dasi uprave nimajo povsod in vedno razumevanja za te vrste dela. Toda tudi še tako trasmisum direktorjem je enkrat treba dopovedati, da je kultura in znanje ter splošna izobraževanje potrebno človeku prav tako kot košček kruha. In ne samo to — treba je to znanje posredovati iz delovnih mest po tovarnah in drugih obratih tudi dalje na vas, treba je pomagati kmetu iz njegove kulturne zaostalosti. V posetenem, delovnem kmetu je treba prav tako gledati graditelja socialismu kakor v temkoli tovarniškem delavcu, obrtniku, zdravniku ali profesorju. Vse ljudi cenimo po njihovem delu, po stvarnem doprinosu k izgradnji naše domovine.

BRKO

Trije škofje na enega kandidata

Italijanska volilna kampanja je v svojem polnem razmahu, saj manjka samo še tri tedne do volitev. Volilna bitka postaja vsak dan bolj vroča. Kar pa je za letosno volilno kampanjo značilna novost, je to, da je vanjo najpredrje ne posegel Vatikan. Po vsej Italiji se vedno bolj mnogo pastirska pisma, ki poučujejo vermike, koga naj volijo in koga ne smejte voliti. Grozijo jim celo s »smrtnim grehom«, če bi volili kandidata, ki ne bi bil vdan katoličan. To je prava »škofovska akcija«, ki jo vneto podpirajo razni cerkveni listi, med njimi pa je glavni usmerjevalec in navdihovalec uradno vaticansko glasilo »Osservatore Romano«.

Svojo direktivo, naj volilci »enoten« glasujejo za prave krščanske kandidate, utemeljuje s tem, da javno mnenje ne bi znalo pravilno oceniti, kakšen je dejanski vpliv katoličanov, če bi bilo glasovanje razkopljenoc. Razen tega ne bi — po vmenju »Osservatorija« — nihče vedel, kje so in koliko je vernih državljanov.

Zdi se, kakor da bi bile za vnete italijanske klerikalce volitve nekakšno ljudsko štetje in statistika praktičnih katoličanov.

Poseganje italijanske cerkvene hijarhije pri oblikovanju volilnih rezultatov velja zlasti za južno Italijo, kjer pridejo — kot je nedavno ironično zapisal tehnik »Il Mondo« — trije škofje na enega kandidata».

150 milijonov dinarjev škode na Krasu

(Nadaljevanje s I. strani)

poškodovan povrtnino in drugimi kmetijskimi pridelki. Zgodnji krompir, ki že dozoreva, naj kmetje čimprej izkopljejo, ker ima za zdaj še ugodno ceno. Na uničena polja naj znova posadijo pozne paradižnike, ki pridejo v poštev za industrijsko obdelavo, ter fižol in koruzo. Sebe bo v najkrajšem času poskrbel okrajni ljudski odbor.

Vso pomoč prizadetim krajem bo nudil tudi Zavod za pospeševa-

nje gospodarstva v Kopru. Med drugim so že nekaj dni po nesreči posejali seme za 200.000 sadik, ki jih bodo s pomočjo topih gred vzgojili, da bodo že v desetih dneh brezplačno na razpolago kmetom. Po potrebi bodo posejali seme še za nadaljnih 200.000 sadik.

NAD 150 MILIJONOV SKODE

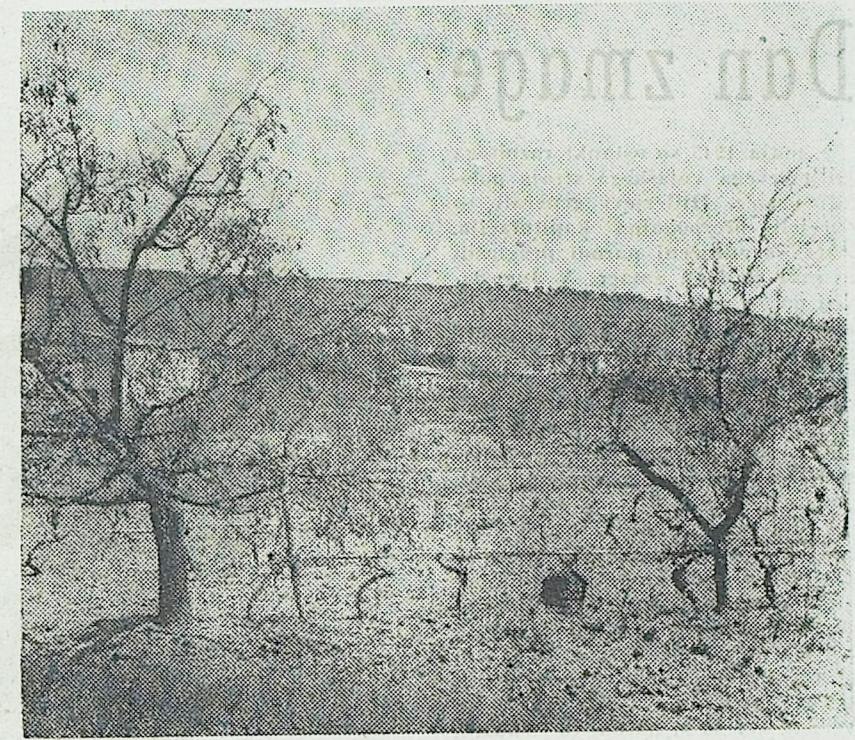
Potem ko je toča, c kateri smo na kratko že poročali, v preteklem tednu hudo prizadela Koprščina, ni prizanesla niti Krasu in delno Vipavski dolini. V nedeljo 10. t. m. je tolka kar trikrat: enkrat predpolne in dvakrat popoldne. Zlasti je prizadela področje od Avbera do Komna t. j. prav teranski predel.

Se večjo škodo kot toča pa je napravila izredno huda slana, ki je vzela še to, kar ni toča razbila. Že 8. t. m. so se vremenske prilike poslabšale. Pritisnil je za maj

področje, dalje Rašo in Štanje ter delno Vipavsko dolino.

Posledice toče in slane so v oznenjih predelih porazne. Po še ne popolnih podatkih znaša škoda preko 150 milijonov dinarjev. Najbolj so prizadete vasi Ponikve, Raša, Utovlje in Brda, Sepulje, Kopriva, Skopo, Štanje, Tomačevica, Komnen in Škrbina ter delno Krajna vas in Pliskovica. V Raši, Ponikvi in Dobravljah so skoro vsi pridelki 100% uničeni, na trtah pa se bodo posledice cutile še nekaj let.

Ze po dosedanjih vremenskih neprilikah računajo, da so letos v okraju pridelki vina, predvsem terana za 50% manjši od normalnega. Letina krompirja bo utrgala najmanj za 10%, medtem ko bodo morali za fižol in koruzo kmstovalci prizadetih krajev pristopiti k ponovni vsaj 50 procentov sevi. Manša je v tem pogledu škoda v

Tako je razdejala toča

vremenski dolini, ker tam še niso povsod v celoti posejali koruze in fižola.

V sadjarstvu je največ škofi (50%) na česenjah, v Štanju pa tudi precej na slihah.

Kmetovalci prizadetih krajev poskušajo z raznimi agrotehničnimi ukrepi ublažiti posledice, vendar jih še dolgo sami ne bodo mogli odpraviti v celoti. To je zanje hudo gospodarski udarec in je nujna vesversanska pomoč ter upoštevanje zgornjih dejstev pri obdavljenju.

K. C.

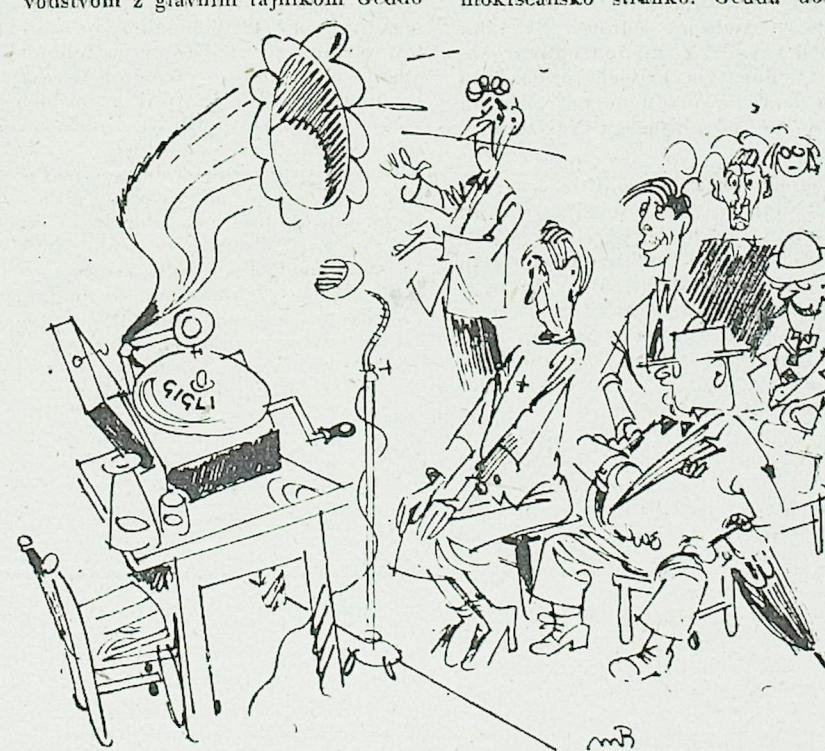
na čelu sklenilo, da postane politična organizacija. Odprtaj naj bi izvajala misijonsko akcijo, da bi vrnila vero onim, ki so jo izgubili zaradi »socialističnih in komunističnih zabolod«. Hkrati je njen cilj vzpostaviti v Italiji krščanski družbeni sistem.

Katolička akcija je v sedanji volilni kampanji spravila skoraj v zadrgo De Gasparija in njegovo demokrščansko stranko. Gedda dobro

ve, da so glasovi Katoličke akcije neobhodno potrebni demokratom, ker bi se v drugačem primerni ujihove pozicije se bolj omajale v korist skrajne levic-kominformistov ali skrajne desnice-neofašistov. Gedda se tega zaveda, zato se je lahko držal zahtevali od demokristjanov velike protisluge za podporo na volitvah. Zahteval je, da sprejmejo program Katoličke akcije in da vnesajo volilne liste 50% njenih kandidatov. Gedda je tudi računal s tem, da demokratitani ne bi sami razpolagali z ostalimi 50% odstotki poslanskih mest, ker bi se morali povezati z drugimi strankami na račun svojih kandidatov. Na ta način bi Katolička akcija pri njej razporeditvi sil v parlamentu postala odločilna. Prišla bi v položaj, s katerega bi lahko krmila nadaljnji razvoj italijanske politike bolj na desno.

Iz razumljivih razlogov demokristjanji niso mogli v celoti sprejeti teh zahtev in so audili Katoličke akcije le omejeno število kandidatov. Zato pa se je Gedda s svojo organizacijo še bolj vrgel na delo, da bi pokazal svojo lastno silo. Od Vatikana je izposleval, da prepove katoličanom voliti za laične stranke. Zato tudi poteka njegova volilna kampanja v znanimu grozecih pastirskih pisem.

Na ta račun računa Katolička akcija oslabiti v novem parlamentu pozicije laičnih strank, ki so povezane z De Gasperijem, kar naj bi prisililo demokristjane, da se odrečeta njihovi podpori in se povežejo s poslance, ki so pod popolnim vplivom Katoličke akcije in Vatikana splo-

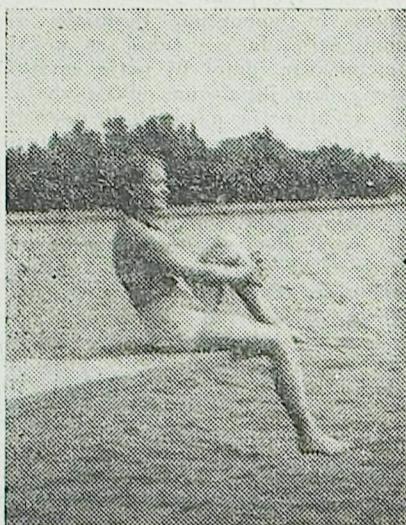
Na volilnem zborovanju v Italiji: »Besedo ima gospod kandidat!«

Košara cvetja pričakuje rož

SLOVENSKI ISTRI SE OBETA
LETOS NAJVEČJI DOTOK
TURISTOV PO OSVOBODITVI

Slovenska Istra se pripravlja na začetek turistične sezone. Od Sv. Nikolaja do Savudrije si lahko v zadnjih tednih opazil nenavaden živahnost. Vse povsod urejajo parke in naseade, popravljajo ceste in kopališča, urejajo kanalizacijo, pleskajo hotele in skrbe še za polno drobnih stvari, ki jih ne smejte pogrešati domači in tujih gostje.

Letos pričakujejo največji dotok domačih in tujih turistov po osvobo-

Motiv iz Portoroža

diti. Številni Avstrije, Švicarji, Svedi, Nemci, Holandci, Angleži in drugi so si že v zimskih mesecih zagotovili letovanje v naših obalnih mestecih. Pa tudi za domačine bo preskrbljeno, v kolikor ne bodo odlašali do zadnjega trenutka z rezervacijo. Prebivalci koprskega okraja upravičeno pričakujejo od letošnje turistične sezone znatne dohodke, saj računajo, da bodo znašali samo dohodki od inozemskih gostov nad 50 milijonov deviznih dinarjev.

ZA ZAČETEK SEZONE — TURISTIČNI TESEN

Odhod za trgovino in turizem, ki deluje v okviru okrajne trgovinsko-gostinske zbornice si je za letošnje leto zamislil turistični tenen, ki naj bi bil nekako konec junija. V tem tednu nameravajo organizirati številne športne, kulturne in zabavne prireditve in naj bi postal tradicionalna vsakoletna otvoritev sezone. Za letos so si že zagotovili sodelovanje ljubljanske Opere, Slovenske filharmonije in številnih športnih društev. Osrednja prireditev bo v Portorožu, kjer nameravajo med drugim prvič organizirati beneško noč na morju in razne druge zanimive prireditve. Športne in druge prireditve bodo v tem tednu tudi v Kopru, Piranu, Izoli in drugod.

Lanskoletne napake in pomanjkljivosti so v mnogocem izučile naše odgovorne ustanove za turizem in gostinstvo. Tako nameravajo letos izdelati večje število velikih barvnih zemljevidov okraja z naznačenimi glavnimi karakteristikami. Zemljevide bodo te dni izobesili na raznih vihnih mestih in bodo služili turistom za orientacijo. Razen tega bodo izpostavili v Kopru, Izoli, Piranu in Portorožu barvne mestne načrte.

SV. NIKOLAJ V NOVI OBLEKI

Biser slovenske riviere smo obiskali dan po siloviti toči, ki je divjala v koprskem okraju. Po tleh je ležalo še polno okleščenega listja, sicer pa je bilo vse tako kakor v dnevi prejšnjih tednov: na vseh končnih kopice pridnih rok, ki odravajo Sv. Nikolaj v novo, lepo obliko.

Za preureditev kopališča so letos investirali blizu 4 milijone dinarjev, vendar pripravljajo toliko novega, da ta vso nikakor ne bo zadostovala. Lanskoletni gostje, ki bodo letos prvič prišli v Sv. Nikolaj, bodo lahko že pri vhodu v kopališče opazili znatne spremembe. Lepo so uredili cesto, ki vodi v notranjost kopališča in podtrli starci leseni obok, tako da se pride s ceste naravnost na lepo urejen prostor, ki je dolochen za parkiranje avtomobilov. Tudi drevočudo so posvetili veliko pažnjo, saj so pot planirali in posuli z drobnim peskom, ki ga omejujejo granitne plošče. Očiteli v planirali so tudi del plaže in speljalni kanalizacijo. Tudi pomoli so temeljito pripravili. Posebno zadovoljni pa bodo letos

športniki, saj so zgradili moderna športna igrišča za odbojko, košarko in baloncestanje.

Potnik je rezerviral za poletno sezono polovico razpoložljivih weekend-hiš, ki so naenanjene v glavnem gostom iz inozemstva. Tudi kopališka uprava je sklenila že več podgovar na raznimi ustanovami, ki bodo poslale svoje uslužbence na odih v kopališču.

Posebno poglavje predstavlja vprašanje zvezne Sv. Nikolaja s Trstom. Po najnovejših informacijah nameravajo letos ukiniti carinski blok pri pristanišču in bodo morali Tržačani potovati v Sv. Nikolaj preko Kopra. To ukinitve utemeljujejo z velikimi stroški, ki so vezani z vzdrževanjem bloka. Mislimo, da je v interesu razvoja turizma kakor tudi v interesu povezave med delovnimi množicami Trsta in našega ozemlja, da se klub visokim stroškom le najde kakšna rešitev za direktno zvezo po morju med Sv. Nikolajem in Trstom. Žavedati se namreč moramo, da preprosti Tržačani nimajo toliko denarja, da bi se vozili z avtomobili in motorji in da jim preostane le vožnja z ladjo. V primeru, da bi se morali voziti čez Koper, pa bi izgubili toliko časa, da se jim samo enodnevni izleti ne izplačajo.

ALI JE KOPER TURISTIČNO MESTO?

Na to vprašanje lahko odgovorimo pritrdbilno in negativno. Koper ima vse polno zgodovinskih posebnosti, ki zanimajo goste, predvsem pa je važen kot izhodiščna točka za letovišča Slovenske Istre. V sklopu priprav za letošnjo turistično sezono na slovenski obali so tudi Kopru posvetili precej pozornost.

Glavni turistični pridobitve Kopra sta letos moderno urejen restavracijski vrt hotela Triglav s plesičem in ureditev kopališča v parku. Kopališče se ogradili z novo ograjo, Zgradili so velik bife in navozili nove količine peska. Prav tako nameravajo povečati število ležalnih stolov. Seveda je vse to le zasilna rešitev, kajti na kopališču bo potrebno še mnogo sprememb. Načrt je bil za letošnje leto obširnejši, pa je zmanjkal denarja. Samo za ureditev obale na kopališkem prostoru in zgraditev betonskih dohodov v morje bi potrebovali 8 milijonov dinarjev. Zato bo pač potrebno vsa ta dela izvesti postopoma.

Precejšnji prispevek v zunanjemu izgledu Kopra pa je novi park pri kopališču, kjer bodo namestili tudi

Kopališče v Sv. Nikolaju med glavnou sezono

klopi. Ta košček obale je že vse leta po osvoboditvi kraljal po ureditvi in je bil res že skrajni čas, da so njegovo prošnjo uslušali. Ob koncu omenimo še to, da bodo Koprčani in gostje dobili letos novo kino dvoran na prostem, ki bo za Ribarnico. Prav pa bi bilo, da se prisotni faktorji tega dela malo hitreje lotijo, kajti turistična sezona je pred vratimi.

»SOČA« MED CIPRESAMI

Ko sem upravnika mestnih gostinskih podjetij v Portorožu poprosil, naj mi pove nekaj besed o pripravah za letošnjo turistično sezono, mi je samo na kratko dejal: »Pojdite z menoj.« Ob koncu kopališča sva zavila na pot, ki vodi skozi ciprese in gosto grmičevje na majhno vzpetino, bil je ravno sončni zahod in odprl se nama je prekrasen pogled na zlate valove, ki so jih v daljavi varovali temni obrisi savudrijske obale. Ta

kraj se imenuje Sv. Lovrene, oziroma, kakor ga sedaj imenujemo, »Soča«.

Še lani je bil ves ta prostor zarezan in preraščen z divjim grmičevjem, stavbi pa sta bili neuporabni. Letos pa bi ga lahko po pravici imenovali slovenski »sans souci« — kotiček, kjer človek pozabi na vsakdanje skrb. Dva dohoda vodita do »Soča«: prvi je s kamnitimi ploščami tlakovana pot, ki te popelje direktno v park cvetja, cipres in palm, drugi pa je avtomobilska cesta, speljana skozi drevored košatih dreves in ki se konča v moderno urejenem prostoru za parkiranje avtomobilov. Sredi zelenja so zgradili prostor za orkester in plesiče, nad njim pa se v terasah dviga restavracijski vrt, kjer bo prostora za 400 ljudi. Stavbo nad vrtom preurejajo v moderni nočni bar.

To so seveda samo letošnji načrti za preureditev »Soča«. Drugo leto nameravajo obnoviti tudi sedajno stavbo, kjer bo velika igralnica in nočni bar. Za razprtitev tujškega prometa bo to vsekakor velikega pomena.

V Portorožu pa so letos seveda uredili še vrsto drugih stvari. Predvsem je važna obnovitev vile »Dorec«, kjer bo v novim pohištvo opremljenih sobah prostora za 37 gostov. Tudi hotel »Piran« ima kompletno novo opremo, delno pa tudi drugi hoteli. Kakor mi je dejal upravnik mestnih gostinskih podjetij, je 40% vseh razpoložljivih mest rezerviranih za domače goste. Večina vseh prostorov je že za vso sezono rezervirana.

Velika pridobitev za Portorož je pravkar izvedena kanalizacija. Sedaj asfaltirajo prostor pred pristaniščem in glavno cesto. Popravili bodo tudi pomol. Pereče vprašanje je le kopališče, kjer bi bilo potrebno investirati za temeljito popravilo več milijonov dinarjev.

Kakor v Portorožu so tudi v Piranu že skoraj vsa razpoložljiva mesta za goste rezervirana. Letos bo Piran dobil tudi novo kopališče, v načrtu pa je tudi postavitev večje slastičarne.

ODMAKNJENA LEPOTA

Iz Portoroža se vozimo nekaj časa po nekoliko dolgočasnem pokrajini. Več kamenja, manj zelenja in redka drevesa. Rdeče krpe zemlje nas opozore, da smo na geološki prelomnici. Naš cilj je Savudrija.

Toda čim bolj se bližamo temu kriku, tem lepša je pokrajina. Kamnenje se umika oljčnim nasadom in borovcem, ki se v sami Savudriji zgostijo v čudoviti gozdček. Savudri-

*

ALI JE PRAV TAKO?

ŠOLA IN SOCIALNO ZAVAROVANJE

Glede na dopis, ki je izšel pod gornjim naslovom v zadnji številki Slovenskega Jadrana, dajemo naslednje pojasnilo:

Cl. 8., drugi odstavek Uredbe o dodatkih za otroke z dne 25. 10. 1.951 (Uradni list FLR št. 48 1951), katere veljavnost je bila razširjena na Jugoslavsko cono STO z odredbo komandanta Vojaške uprave JL A št. 101 z dne 12. 12. 1952 (Uradni list št. 10 1952) se glasi:

»Stalni dodatek gre praviloma do določenega 14. leta otrokovke starosti, za otroke, ki se šolajo ali učijo kot vajenci, pa do konca predpisanega rednega šolanja, torej tudi če je prekoračil 14. leta starosti.«

»Stalni dodatek gre praviloma do določenega 14. leta otrokovke starosti, za otroke, ki se šolajo ali učijo kot vajenci, pa do konca predpisanega rednega šolanja, torej tudi če je prekoračil 14. leta starosti.«

Z naknadnimi navodili je urejeno vprašanje učencev in študentov, ki niso izdelali razreda.

Zavod za socialno zavarovanje v Kopru.

* * *

V vsakem mestu je navada, ki je sama po sebi unesna, da se v primernu prekinitev električnega toka, plina ali vode predhodno o tem objesti prebivalstvo preko dnevnih časopisov radija ali na kakršenkoli način. Zato je popolnoma nerazumljivo, zakaj v takih primerih v Kopru ne obvezajo prebivalstvo. Tako je bil dne 2. maja dopoldne za več ur prekinjen električni tok, zaradi česar so se mnoge gospodinjstva, ki kuhajo na tok, znašle v zelo neprijetnem položaju. V torem 12. maja popoldne pa je zopet zmanjkal voda, ker so jo zaradi popravljanja vodovodne cevi zaprli. Nihče od odgovornih činiteljev ni smatral za potrebno, da bi o tem obvestil prebivalstvo, kar bi se lahko storilo vsaj po tukajšnji radijski postaji. Smatramo, da smo upravičeni zahtevati od odgovornih činiteljev malo več obzirnosti do potrošnikov električnega toka in vode ter upamo, da bomo v bodoči v takih primerih pravočasno obveščeni.

Prizadete gospodinje

* * *

Invalid (30%) iz prve svetovne vojne vprašuje:

Kot 30% invalid iz prve svetovne vojne nimam nobenih pravic do kakih doklad ne za zdravila in niti ne za otroke. Po zaporih, internacijah in konfinaciji sem dobil močno razvit artritis po vsem telesu. Moja delovna sposobnost je vedno manjša. Imam pet otrok, od katerih je najstarejša hči sedaj v 17. letu, sin v 11. letu, oče pa ima že 80 let. Skrbib me, kako bom preživel to družino z mojo boleznjijo.

Bil sem poklican kot bivši politični preganjalec na pregled k zdravniški komisiji. Komisijo sta sestavljala dva zdravnika, ki sta me samo pogledala. Kmalu nato sem dobil od komisije za pomoč bivšim političnim preganjalcem obvestilo, da menj bo bolezni ne izvrša od nasilstva. Isto je potem sporočilo okrožno sodišče. Vprašanje je, če zdravnik lahko ugotovi bolezni, če samo pogleda v oči, ali je to od včeraj ali pa od prevcerašnjim?

V invalidskem arhivu v Kopru je izjava dr. Dekleva iz Trsta, ki potrjuje, da sem v konfinaciji obolel na iščas in se brezuspešno zdravil. Mislim, da sem z odporom proti fašizmu od njegovega vstopa na naše ozemlje upravičen do večje pozornosti.

Babić Franc

KJE SO VZROKI ZA TAKO STANJE V DIJ. DOMU V POSTOJNI?

O razmerah v dijaškem domu v Postojni se govorji že dolgo. Že leto ali dve nazaj so vedeli povedati ljudje, da tam ni bilo vse v redu. Gojenci niso imeli v soli zadovoljivih uspehov, niso bili dobro vzgojeni in podobno, vendar ni o tem nihče preveč razmišljal. Kazalo je, da je to nekaterim celo prav. Drugi so trdili, da so to povojne težave, drugi zopet, da je temu krivo slabost finančnega stanja, uprava itd. No in zamenjali so upravnika, dozidali novo stavbo, skratka uredili so fi-

nančno in gospodarsko vprašanje sploh. Uspehi pa so ostali isti, oz. še poslabšali so se.

* Že v šolskem letu 1951/52 so bili učni uspehi dijakov iz tega doma napram drugim slabši. Nekateri starši so zato z novim šolskim letom dali svoje otroke v druge domove, kjer pokazejo lep uspeh, veliko boljši kot v Postojni. Tudi organi socialnega skrbstva, ki so imeli v tem domu precej populnih sirot, ki so imeli vse lep učne učne uspehe v šoli, so se zanimali za to stanje, odgovorni ljudje pa, ki bi bili prvi poklicani, da to uredijo, so šli preko tega. Tako je stanje letos še bolj žalostno.

V domu se letos oskrbuje (mora biti se pa tudi vzgajati) skupno 91 dijakov. Od teh jih je v prvem polletju šolskega leta 1952/53 izdelalo le okroglo 50%, na zadnji konferenci pa je bilo pozitivno ocenjenih le 30,33% vseh dijakov iz doma. V številkah je torej od 91 dijakov izdelalo le 27, dva nista bila redovana, 62 dijakov pa je dobilo negativne ocene v enem ali več predmetih, in to: 20 dijakov ima po 1 slabo oceno, 18 po 2 slabi, 7 po 3 slabe, 8 po 4 slabe, 4 po 5, 3 po 6, 1 po 8 in 1 po 9 slabih ocen. Moguče bodo kdo trdil, da ti dijaki niso nadarjeni ali da nimajo veselja do šole. Za nekaj primerov to lahko velja, nikakor pa ne za veliko večino teh slabo ocenjenih.

To vidimo posebno, če primerjamo učne uspehe dijakov iz drugih dijaških domov n. pr. Il. Bistrice in Starega trga, kjer so izdelali skoraj vse gojenci razen nekaj defektnejih otrok. In nadalje še če primerjamo uspehe tistih otrok, ki so že bili v tem domu, pa so sedaj drugje (v Ljubljani itd.) lahko upravičeno trdimo, da v tem dijaškem domu nekaj ni v redu. Toda kaj? Na to vprašanje pa naj odgovorijo ljudje, ki bolj poznajo razmere v tem domu, ljudje, ki jim ni vseeno, kako se vzgaja naša mladina in končno spregovorili naj bi že tisti, ki so odgovorni in postavljeni za to, da skrbijo za ta in ostale dijaške domove in ki so prav zaradi tega odgovorni za stanje v teh domovih.

Torej, zelo slab učni uspehi že nekaj časa, slabo razpoloženje in nezadovoljstvo med dijaki, pa tudi nizka politična zavednost; vse to so dejstva, preko katerih se ne da molč.

Sedaj pa moje mnenje. Prepričana sem, da nosijo velik del krivde pri tem vzgojitelji te mladine ne glede na to, kdo so in kje dela. Mogoče jih do sedaj ni še nihče na to opozoril. Če je to, potem so sokrivi tudi njim nadrejeni, ki ne izrečajo odločne besede v tej smeri. In končno, kaj mislimo ob vsem tem starši teh dijakov?

Okraini odbor ZB NOV je v skribi za popolne

do Jadra

Vprašanje vodovoda - osnovni pogoj za razvoj Postojne

Zadnje mesece so zelo mnogo razpravljali na vseh merodajnih mestih tja do republiških organov o perečem vprašanju postojnskega vodovoda. Že vsa leta po vojni čuti Postojna pomanjkanje vode, ker ne daje od Italjanov zgrajen vodovod dovolj vode in mora mestna občina vodo ob gotovih urah priprijeti. Stvar pa je še prav posebno kočljiva zaradi teče, ker so vsa velika vojska Kasarniška poslopja brez vode in ker manjka vode za hotele, kjer prebivajo tuje, ki obiskujejo Postojnsko jamo. Kolikor več je tujev vsako leto (letos v aprilu je bilo samo inozemcev več kot v lanskem aprili vseh obiskovalcev v jami), toliko bolj pereč je to vprašanje. Prav tako je nemogoča vsaka nova gradnja, dokler nima Postojna dovolj in dobre pitne vode. Na vseh zborih volivev po vojni so obravnavati to vprašanje, pa se vendar ni stvar premaknila z mrtve točke.

Prav te dni pa je vso stvar zgrabil inšpektorat za vodno gospodarstvo pri LRS in sklical na lice mesta obširno komisijo, ki je pregledala vse teren in odločila o gradnji. Pri tej komisiji za vodovod so sodelovali poleg inšpektorja še zastopniki Zavoda za gospodarsko planifikacijo LRS, Centralni higienični zavod, Zavod za geološke raziskave, Zavod za projektiranje nizkih in vodnih zgradb, Slovenija-projekt, Zavod za raziskovanje krasa, Društvo za raziskovanje jam in OLO ter LOMO Postojna. Po skoraj celodnevni komisijskem ogledu izvirov v Ilirske Bistrici, Rakulješčice pri Sajevcu, izviru Korentan pri Oreku in izviru od stare vasi do Postojne so sklenili, da se začasno reši vprašanje vodne oskrbe z zajetjem izvira Korentana. Vendar začasna rešitev zajetja vode iz Korentana ne sme biti ovira za nadaljnje raziskave v zvezi z vodno oskrbo postojanske kotline. Vsa raziskovalna dela naj bi se po odločitvi komisije za vodno oskrbo koncentrirala na izvire pri Stari vasi, kjer je treba najti podzemni tok iz pod Javornika proti Postojni. Pri teh delih bo sodeloval Zavod za geološke raziskave, ki bo izvedel geotehnična merjenja in geološko kartiranje tega starovaska predela. Zavod za raziskovanje krasa pa bo obenem z jamarji preiskal morfološko in hidrografiko vse vodne jame. Vse raziskave in izviru Postojne bo izvrševal OLO Postojna, ki bo dolocil odgovorno vodstvo za ta dela. Strokovno vodstvo pa bo vodil ing. Jenko France, zastopnik Zavoda za nizke in vadne gradnje. Okrajni ljudski odbor Postojna pa je za začetna raziskovalna dela in črpanje makazal kredit podljud milijon dinarjev.

Z graditvijo vodovoda, ki bo dajal dovoljno količino vode turistično takoj važni Postojni šele moremo redčinati na gradbeni razmah mesta, kjer po vojni nismo zgradili drugega kot dvojki dom in javno stranilje. Ta najnovejša potreba pa novo gradnjah se kaže tudi v tem, da je vloženih v sorazmerno majhni Postojni kar 200 prošenj za stanovanja. Habe France

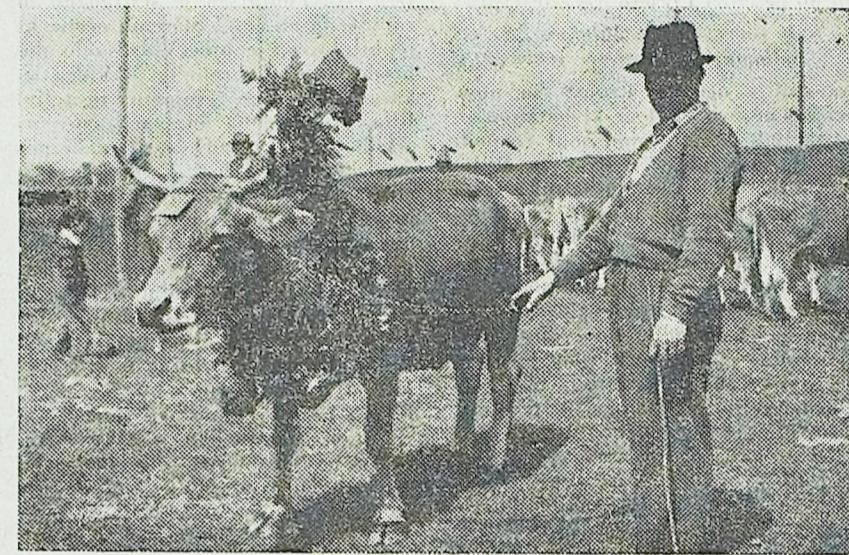
Živinorejska razstava na Pivki

Nedavno je živinorejski odsek kmetijske zadruge na Pivki organiziral živinorejsko razstavo, ki je vzbudila precej zanimanja med živinorejci na Pivki in v okolici. Na razstavi je bilo 56 glav goveje živine sivorjave pasme. Razen krav so bili razstavljeni tudi trjaki, lasti zadruge, in večje število mlade živine, kar je dokaz, da se kmetovalci zelo zanimajo za povečanje plemenske živine. Po pripravljanju starejših ljudi je bila zadnja razstava organizirana pred 47 leti, ko so pripeljali v glavnem živino simentaliske pasme.

Na razstavi so razdelili živinorejskim članom zadruge 180.000 din in 6 diplomi. Razstava so si z zanimanjem ogledali tudi zastopniki zadruge iz Nove vasi, Ilirske Bistrici in Postojne. Najbolje je bil ocenjen bik Dita, last kmetijske zadruge na Pivki, ki ga oskrbuje živinorejec Andrej Smrdelj, lastnik najbolje ocenjene krave je živinorejec Miha

Penko, najbolje ocenjene telice pa Milan Perenč, oba iz Sele.

Na razstavljeni živini je bilo opaziti precej napak, vendar je treba upoštevati, da je to še začetek. S pomočjo dobrih plemenjakov, s katerimi razpolaga zadruga, bo mogoče v prihodnjih letih pokazati mnogo več. Prepričani smo, da bo živinorejski svet zadruge ob vsestranskem sodelovanju članov premagal vse težave in uresničil načrte, ki si jih je začkal.

Z živinske razstave na Pivki

Postojnska jama - barometer tujškega prometa

Letošnja zgodnja in lepa pomlad je privabila velike množice v posamezne turistične kraje. Tak prav poseden barometer predstavlja počno beleženi obisk Postojnske jame. V lanskem marcu je obiskalo jamo 966 turistov, od tega 117 inozemcev. Letošnji marec s svojim lepim sončnim vremenom pa je privabil 2754 obiskovalcev, od tega 208 tujcev. Naravnost ogromen pa je skok od lanskega aprila na letošnji. Lanski april je obiskalo jamo 1952 turistov, in od tega 346 tujcev. Letošnji april pa je dal rekordno število, 10.068 obiskovalcev, od tega kar 2288 inozemcev! Takega obiska v tako zgodnjem pomladanskem času do sedaj še ni zabeležila naša jamska kronika. Poleg lepega spomladanskega vremena je na rekorden obisk vplivala večja domaća turistična dejavnost (Šole še niso hodile ta mesec na magijske izlete!), zlasti pa prav dobra povezava naših domaćih turističnih forumov s številnimi inozemskimi agencijami, tako Laibacher iz Zuricha, ki je letos pripravljal k nam že lepo število Švicarov, Tiggesfahrt in Reisner iz Zapadne Nemčije, turistična agencija Austrobus pa iz Avstrije. Tako ravnata letos jama najmanj z 10.000 obiskovalci le iz Avstrije in Nemčije. Že v teh pomladanskih mesecih je bilo precej potovnih skupin iz Švedske, iz Anglije in celo svetovno znane ameriške turistične agencije American Express nam je že letos poslala turiste.

Zanimivo je, da so samo trije prviomajski dnevi dali 7000 obiskovalcev, to je skoraj toliko kot prejšnje leto ves mesec. Toda ne le Postojnska, ampak tudi druge po Upravi kraških jam Slovenije obiskovane jame kažejo vsako leto porast obiskovalcev. Tako je imela lepo Taborska jama na Dolenjskem v letu 1931 4.125 obiskovalcev, lansko leto! Tudi v Skocjanskih jama pri Valcev, kar petkrat več kot prejšnje leto! Tudi v Skocjanski jama pri Divači narašča obisk, vendar ne tako velikem skoku: 1. 1951 je bilo 4402 obiskovalcev, leta 1952 pa že 6.554!

Od vseh teh številk pa je prav posebno razveseljiv pojav: porast tujcev, ki znaša v primeru z lanskim letom 660 %. Ob takem obisku tujcev nam vedno bolj jasno stopa pred očmi velika tujškoprometna važnost Postojne. Vendar bi moral biti že enkrat vsem našim javnim forumom jasno, da mora i naša republika pa tudi centralna naša oblast v Beogradu

O kolektivnem včlanjenju prostovoljnih gasilskih društev v Socialistično zvezo delovnih ljudi

Ze na seji upravnega odbora Gasilske zveze FLRJ kakor tudi na plenumu gasilske zveze LRS, ki je bil dne 19. t. m. v Ljubljani, se je razpravljalo v kolektivnem včlanjanju prostovoljnih gasilskih društev v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Prav gotovo sedaj med posameznimi društvami o tem že razpravljajo. Ker pa nekatere članom PGD ni še jasno, v čem obstaja to včlanjanje, sinatram za potrebno, da bi o tem spregovorili nekaj besed.

Gasilska organizacija v Sloveniji šteje nad 55.000 članov, katerih glavna naloga je skrbeti za požarno varnost svojega področja. Ven-

dar pa so ponekod bila gasilska društva osamljena, morda po krividi samega upravnega odbora, ki ni znal povezati dela z ostalimi organizacijami na vasi, drugo pa so primeri, ko organizacije misljijo, da je stvar požarni varnosti samo gasilske društva. Zaradi teh nesporazumov so po nepotrebni marsikje gasilska društva zabredla v najrazličnejše težave od finančnih do organizacijskih. Skratka, na vasi je bila cela vrsta nesporazumov in takoimenovanih trenj, kar je prav gotovo negativno vplivalo na razvoj posameznih organizacij. Delali bi krivico, ako ne bi priznali, da so bila prav gasilska društva ponekod opora tudi političnemu delu Osvobodilne fronte na vasi. Krivilčno bi bilo prav tako, ako ne bi priznali, da so člani prostovoljnih gasilskih društev neštetokrat pokazali svojo nacionalno zavest tako n. pr. z množično udeležbo na volitvah, ob državnih praznikih in še posebno pa pri lanskoletni Titovi Štafeti, pri kateri je sodelovalo na tisoče članov PGD po vsej naši slovenski domovini itd. Torej gre samo, da še formalno potrdimo to, kar se dejansko že izvaja.

V členu VI. statuta SZDL je predvideno, da lahko postane član Socialistične zveze delovnih ljudi, tudi tista družbena organizacija (torej tudi gasilska), ki po volji večine svojih članov sprejme program SZDL in ki hoče kot organizacija pomagati SZDL pri njeni politični in drugi dejavnosti.

Prav gotovo si bo marsikateri član prostovoljnega gasilskega društva mislil, da, če se njegovo PGD vključi v Socialistično zvezo delovnih ljudi, ne bo več samostojno. To pa ni tako. Gasilska organizacija bo tudi v sestavu Socialistične zveze delovnih ljudi prav tako samostojna kot dosedaj, ker je to nujno potrebno, ker gasilstvo ima svoje posebne naloge. Po drugi

strani pa bo gasilska organizacija, vključena v Socialistično zvezo delovnih ljudi, deležna vse podpore pri izvajaju svojih nalog. Na sestankih SZDL bodo obravnavali gasilstvo kot nekaj, kar neposredno interesira Socialistično zvezo; po drugi strani pa bo gasilstvo pomagalo SZDL pri izvajaju gospodarskih in političnih nalog. Torej ta meščesbojna pomoč in sodelovanje lahko rodi le dobre sadove.

O tem gasilska društva v okraju Postojna že razpravljajo na svojih sestankih. Gasilska društva v Postojni, Lazah pri Planini in v Starem trgu pa so na svojem sestanku sklenila, da pristopijo kot celota v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Da pa bo sodelovanje med Socialistično zvezo in prostovoljnimi gasilskimi društvi, ki so se včlanila, laže, bodo iz članstva PGD izvolili nekaj zastopnikov, ki bodo včlanjena društva zastopali na raznih sestankih, konferencah itd.

Prepričani smo, da bodo tudi ostala prostovoljna gasilska društva ne le v okraju Postojna pač tudi po naši Primorski, kakor tudi iz ostalih predelov Slovenije, sledila primerom društev iz okraja Postojna.

B. S.

Koliko prebivalcev šteje sežanski okraj

Številni tekmovalci nagradne uganke o številu prebivalstva sežanskega okraja gotovo že nestrenno pričakujajo rezultate popisa prebivalstva z dne 31. marca 1953.

Skupno število prebivalcev okraja znača 32.209, od tega 15.816 moških in 16.493 žensk.

V primerjavi z letom 1948 se je torej število prebivalstva v okraju zmanjšalo za 1038. Upoštevajoč normalni naravni pirestek v okraju (7 promil) pa bi se moralno število povzeti za 1060. Razlika predstavlja v glavnem odtok delovne sile v industrijske centre in pa izseljite žensk zaradi ženitve v druge kraje. Zanimivo je pri tem, da je precej padlo število žensk (705 ali 4,2 %) kakor pa moških (233 ali 2,1 %). Tako se je razmerje med moškimi in ženskami popravilo v korist moških. Leta 1948 je bilo na vsakih 1000 moških 1060 žensk, sedaj pa jih je 1036.

Od 85 ugankarjev, kolikor jih je v tekmovanju sodelovalo, so najblizujoči število zadeli:

a) Skupno število — Kobeja Henrik iz Merč (32.207, zgrešil je torej samo za dva prebivalca). Dobi 2000 din. nagrade.

b) Število moških — Pirjevec Fr. iz Orške št. 12 (15.830).

c) Število žensk — Ferjančič Alojz iz Ajdovščine (16.350).

Slednja dobita vsak po 1.500 din. nagrade.

Srečnim ugankarjem bo nagrada izplačana na dom.

K. C.

Odkritje spominske plošče padlim v NOB v Brestovici pri Povirju

Prejšnjo nedeljo je bila v Brestovici pri Povirju proslava v počasti padlih, združena z odkritjem spominske plošče petim padlim domačinom.

Kdo ne pozna te skrite vasice, ki se stiska med kraškimi gricji? Tod je bila med NOB glavna veza med Krasom in Brežinami. Številnim borcem, ki so prisli vsi izmenično iz nevarnih področij, je ta vasica dala varno zavetje. Marsikateri borec se je še danes s hvaležnostjo spominja. Tu ni bilo izdajstva in zahrbnosti. Vsi prebivalci so bili kot en sam mož in so kljubovali vsemu nasilju okupatorja.

Ježov Dreja še danes pripoveduje, kako so Nemci ujeli na cesti med Divačo in Povirjem tovariša Franca Žiberno, organizatorja narodnoosvobodilnega gibanja v tej vasi. Odprljali so ga na komando, ki so jo imeli v povirski šoli in ga tam do smrti mučili, da bi jem kaj izdal. Ko so domaćini poizvedovali po njem, so zamikali, da ga nimajo, čez dva dni pa so ga izročili — mrtvega. Izdal ni nikogar od svojih sodelavcev.

Anton Rebec je padel kot tankist oficir JLA v zmagovaljem prodiranju prekomorskih brigad, Cvetko Skok kot oficir JLA v prokomorski brigadi IV. armije v borbi za Trst, Jožef Skok v NOB, ko je pobegnil iz italijanske vojske, ki je zasedla Slovenijo. Alojz Štok pa je del prostovoljnega partizana, kjer so ga Nemci ujeli in vključili med belogardiste. Ker se ni hotel boriti proti lastnim bratom, si je sam vzpel življenje.

Domačini so na lastne stroške postavili spominsko ploščo. Ob odkritju je spregovoril član okrajnega odbora Zvezde borcev iz Sežane. Kratko je spregovoril tudi najstarejši borec iz vasi in še vojak — domačin JLA. Peški zbor iz Povirja je zapel žalostinke, nakar je sledilo polaganje vencev.

Ko sem se zvečer vračal proti domu, sem prisluhnil pesmi mladine. Ob tem sem si mislil: Vse vasi bi morale biti take kot je Brestovica.

D. M.

Nova stanovanjska blok železničarjev v Ditači.

LJUDJE POD MATAJURJEM

v narodno-
osvobodilni
borbi

PRED PRAZNIKOM PRIMORSKE

»Da ne bo med nami nepoznan,
ko pride čas,
ko sine dom...«
(O. Zupančič)

Cas beži...

Spoštini na velike dni osvobodilne borce bledijo v stopaju v ozadju. Nova doživljaja, novi dogodki zapošljajo ljudi na polju, v tovarnah, v mudihih. Nov svet, ki vstaja — svet, ki je tako zadužen sod osvobodilne borce — je danes v ospredju vsega življenja ljudi...

Vendar ostajajo partizanska leta v spominu vseh ljudi — tista velika prenovica, ko se je skoraj v slahrem človeku prebudil borec za svedobudo.

Leta velike dobe so napovedovali skozi doletja, ki je bil obenem izvidnik v pravljih in pesmih. Iz roda v rod so ljudje hrali in občutili do skrajnega konca življenih vlaken blizino te dobe. In so se na tiste dni tudi pripravljali.

Primorci so se po prvih svetovnih vojnih — ogoljupani za vse veliko upanje, da jih bodo odlepljivati za zeleno mizo le pripravljeni do lastnega doma — gremko zaprli vse. Zabolelo je, udarilo in razdrogal v dane, da je bil začas...

»Dobrodel, slovenski fant gorbo...«

Zemljeljata tujci, Lahi, so zagospodarili nad sončnimi grini goriskih Breid in v Gorici, nad Vipavsko, Škoko in Idrijsko dolino, nad kamnito Krasom, nad zeleno Pivko in Notranjsko. So bolj trdo zo zagospodarili nad vsemi dloverškimi pravica mi Primorjem. Se pri najosnovnejši cerchi človeške družine —ognjišči so preprevedovali domačo besedo.

Temo, začasnost in teror so sejali v skromni hišici pri Peratih živi danes s svojim možem, upokojenim Maturijem.

PRED PRAZNIKOM PRIMORSKE

»Da ne bo med nami nepoznan,
ko pride čas,
ko sine dom...«
(O. Zupančič)

odli skozi Livek proti livenim Ravnam. V svoj načrt pa niso vsteli borce Brisko-beneskega odreda. Ti so besedil Prešernove Zdravljice:

»V sovražniku z oblikov
rodu naj naša trčiši grom...«

navalili z ognjem strojnimi in puškami zelenje Švab. Beneški bataljoni so sestavljali borce — domaćini iz pod-matajurskih vasi ter Breit in Benečani. Juršiči so na sovražnika s takimi junivostmi, da je padlo 20 Nemcev, 15 so jih ujeli živih, ostali pa so se v poniženju begu razbežali na vse strani. Civilno prebivalstvo je kljub temu krogel opazovalo divji beg Nemcev in vzbudljivo svoje borce. Še danes se radi spominjajo te uspevajoče akcije, ki je bila tudi zadnja sovražna akcija na ozemlju zadnjih 15 let.

Načrta so se po poviševanju počivali skozi doletja, ki je bil obenem izvidnik v pravljih in pesmih. Iz roda v rod so ljudje hrali in občutili do skrajnega konca življenih vlaken blizino te dobe. In so se na tiste dni tudi pripravljali.

Primorci so se po prvih svetovnih vojnih — ogoljupani za vse veliko upanje, da jih bodo odlepljivati za zeleno mizo le pripravljeni do lastnega doma — gremko zaprli vse. Zabolelo je, udarilo in razdrogal v dane, da je bil začas...

»Jaz sem pa deseti bandite...

Druge družine iz vasi Perat je imela v partizanh tri sinove, hčerka Marica je bila aktivistka, oče Ivan rajonski referent. Matej te družine so Nemci ubili v lastni hiši in nato bišo začiali.

Tak se hile partizanske družine Gregorčičevega upravnega rajača.

Po enega ali dva borca pa je dala vsaka hiša. V teh vasih so bile prve volitve v narodnoosvobodilne odbore s 100% odstotkom udeležbe. V osnovi žoli na Ljutku je bila za stolnično pesnika Simona Gregorčiča proslava in prvo zasedanje okrajne skupščine za Kobariško. Brigada Simona Gregorčiča je na prostem priredila proslavo z bogatim sporednim Gregorčičevimi pesmi in deklamacijami. V Ježku ju prav ob zapadni meji imel sedež novoizvoljeni okrajni izvršni odbor s krajinskimi predsedniki, začimel so koreninice zemeljskih v partizanskih setev.

Po dolgotrajni pomladni suši je izdatan dež, ki je padal pred petnajstimi dnevi, prebuldi v zarelji spete sile, da so se z vsem elanom vrgle na delo. Oziveli so mikroorganizmi, oživele so bakterije-prezavalkalke, začimel so koreninice zemeljskih v partizanskih setev.

Velikanska — največja tovarna na svetu — zemlja, je začela s svojim obratovanjem. Ker nas ni bilo pri stvarnosti odprtih tovarnic, kar je bilo, so lahko iskale vode v mrežnih plasti zemlje.

Zemlja — mati vseh proj našteh kulturnih rastlin je vsa zanesena na razpolakan rotila bežeča oblake, ki jih je včasih opazila na nebuh.

To počakajte malo, bratec in združite se ter zaplesite — mokri valček.

To pršnjo je stalno ponavljala,

pa je oblaiki niso, ali niso hoteli. Končno pa so le popustili. Začimelo je neke noči zadnje dne sprili v oblaiki. Na razpolakan in izsušeno zemljo so začele padati brevi kaplike...

Kaj pa se godi temelj? Iz vseh strani se vsplojile delavci: duški, fosfor, kalij, apno, železo in objemajo tako težko pritočljivo vodo: »Kje si se mudila točka časa? Skoraj bi se bili zadušili v tej temelj. Joj, kako težko smo te dočakali!«

Koliko je sopherian in prerijava na skrivnostnih podzemskih hodnikih! Glavni spolocao (bi dejali aktivisti) jaz pa pravim geslo, vse te velikanske mnogice neučinkih delavcev je:

»Topiti, topiti, topiti istočasno pa prigravitati — raztopine — te kote juhe, za vse milijone in milijone belovlaknatih korenin, ki ričajo iz površja in iščijo ter raziskujejo na vse strani z vse večjo silo in hitrostjo. Koliko je vseh teh neučakacev! Grah, solata, Erompir, paradižnik, bučice, jazo-de, čebula, česen, pšenica, ječmen, fižol, korenje, koruza. Pa će bi bilo samo te, bi že kake slo. Med to tako strelivo družino so se vtihotapili razni wrečkančirji in usaboterje pleveli, kot: osat, pirnica, mleček, kopriva, preslica in drugi. Ko je suša najbolj pritiska, se so ti usaboterje na ves grotroholati nežnim kulturnim rastlinam: Te raz-

delavcem Francku Perat, mati petih partizanov in hčerkaktivistke obvezevalce. Sinovi so se bonili na Hrvatskem, pri Turjaku, v Bosni, Sloveniji in v Slovenski Brnečiji. Eden je bil v Titov aviaciji. Sami mati in hčerke sta bili več mesecov zaprti v tržaškem Koroneju. Ob zlomu Italije sta prišli domov. Hčerko so Nemci ponovno arretirali leta 1944 in odpeljali v Nemčijo. Najmlajši sin je padel v Bosni leta 1944.

Že 65-letna žena je postalna prava partizanska mati, ki je sprejela vsega hčerka partizan kot svojega sina. Njenemu ni odrekla gostoljubja in mu je postregla s polento ali krompirjem, če tegi ni bilo, pa z dobro besedo. Včasih je opazovala partizane, ki so si obogni greli premire ude, in natihamo vzdihnila: »Kod neki budi moji sinovi?«

Niščemmo pri tem pozabiti na plemičko Vidro, ki jo je sin Just pripravil iz nekega pohoda v Slovenski Benečiji. Pobral jo je sestradano in zapuščeno na cesti. Staremča očeta, ki je bil lovec, je bila Vidra zelo dobrodošla. Za dobroto je bila Vidra izkazala hvalenje svojemu rešitelju. Bila je razumna in partizanov nimikl občani, tud je bila Vidra zelo dobrodošla. Sestra žene, ki je eden iz rimskih okolice, potem je pa prisiljena na vse.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

Načrta so se razmislili na plemičko Vidro, ki je kar naprej ležal v polni nezavesti na tlaku. Takrat se prerine skozi gneto gledalec črnolas in kodrolas dečko, da si onesvěščenost o blizu ogleda in konča se to zgodilo, je dvignil roko in ležal v kateri bi prenočil.

Vse se je zgodilo, kakor je želel. Prijazna hotelička ga je odvedla po stopnicah v prvo nadstropje, mu tam odkazala sobo in jo je za njim tudi zaklenila. Kajti, veste, da je videl, da je zadelek kap otroka. Dečku je postalo nendoma slabo, zelo, da je bila glavna zdravila, ker je zadržala doma. Vzamec pod Matajurjem so tako dokazale z borbo, da jim je svoboda zdravila.

Prejšnji dan je postala prava stricna žena, ki je želela, da se v plemičko Vidro vrne domov.

O IVANU CANKARJU OB OBLETNICI NJEGOVEGA ROJSTVA

Dne 10. maja smo praznovali obletnico rojstva našega za Prešernom največjega moža literarne zgodovine, Ivana Cankarja. Zato je prav, da te ob tej priliki oddolžimo njegovemu spominu z nekaj besedami o njegovem življenju in delu.

Ivan Cankar se je rodil na Vrhniku leta 1876 v revni proletarski družini kot osmi otrok. Oče je bil krojč, mati pa prava, utelešena ljubezen, ki ji je Ivan v številnih delih postavil lep spomenik. Že v zgodnjih letih je spoznal v domači hiši vedno in trpljenje. To spoznanje je rodilo v njem sovraštvo do zatiratov in dalo pečat vsemu njegovemu delu.

Ljudsko šolo je obiskoval na Vrhniku in vsekozi je bil najpridnejši učenec. Zato sta župnik in učitelj rečevala materi, naj ga da v sole. Objubljali so ji tudi podporo. To je mater opogumilo, da ga je poslala v Ljubljano, kjer je študiral na realki. Živel je v velikem pomanjkanju. Velikokrat se je zgodilo, da sjetraji ni vedel, kje bo obedoval. Gimnazijo je dovršil leta 1894, a pri matru mu je dvakrat spodeljeno, tako da je šel lahko študirat na Dunaj šele leta 1896.

Na Dunaju se je najprej vpisal na tehniko. Ker ga ta študij ni veselil, je študiral zelo neredno in zaradi kmalu izgubil štipendijo. Tako je ostal prepričen sam sebi in je začel pisati, da se je lahko preživjal. Kmalu se je vpisal se na germanistiko in slavistiko, toda tudi tam ni dolgo vzdržal, bil je preveč neuravnovesenega in nemirnega značaja. Po prvem semestru je šel do nov na poštnice; po počitnicah se je hotel vrnil na Dunaj in se resno prijeti študija. Doma je takrat ostal poldrugo leto. Medtem mu je umrla mati. Stroške za pogreb je plačal s honorarjem, ki ga je dobil za svojo pesniško zbirko *Erotika*.

Naslednje leto je šel v Pulj k očetu, ki je tam delal kot krojč. Leta 1898 se je spet napotil na Dunaj, zoda študiral ni več. Stanoval je v delavske predmestje in opazoval življenje protetariata. Pisal je zelo zinogo, saj se je s pisateljevanjem preživil. Tako je postal naši prvi poklicni pisatelj. Na Dunaju je živel nepreroma skoraj 11 let. V domovino se je vrnil leta 1907, ko je kandidiral za nacionaldemokratsko stranko. Na volitvah je propadel in tretji se je vrnil na Dunaj. Zaradi nerednega življenja je vedno bolj slabel in propadal, zato so mu prijatelji svetovali, naj se vrne v domovino. In res se je leta 1909. napotil k bratu Karlu v Sarajevo. Tam je ostal dva meseca, nakar je prišel v Ljubljano. Stanoval je na Rožniku do leta 1918, ko je 11. decembra umrl.

Ivan Cankar je stopil v slovensko gospodarstvo skupaj s Kettejem, Župančičem in Murnom. To četvorico sramamo kot ustanovitelje slovenske moderne literature. Vsi štirje so delovali v delavškem društvu v Zadružju, ki je združevalo delavce, ki so se zanimali za literaturo in politiko. Že v tej dobi je Cankar pokazal izrazite potrebe svojega značaja: samozavest, ironijo in pa odločnost, s katero je grajal ali pa tudi zagovarjal dela svojih tovarisev. Literarno je bil v začetku močno pod vplivom Aikera, ki je tedaj v literaturi kraljeval. Zlasti se ta vpliv kaže v iziranju snovi, pa tudi v načinu povedanja. Kmalu pa je prišel pod vpliv nemškega satiričnega in liričnega pesnika Heinaja in pa našega Jenka. Toda vsi ti vplivi so bili le začasni. Na Dunaju se je v prvih letih zanimal za zapadnoevropsko književnost, za naturalizem in pozneje za delcadenco.

Mnogo je študiral tudi švedskega dramatika Ibsena, pozneje pa se je približal ruskim realistom Gogolju, Dostoevskemu in Tolstoju ter modernemu, socialističnemu realistu Gorkemu.

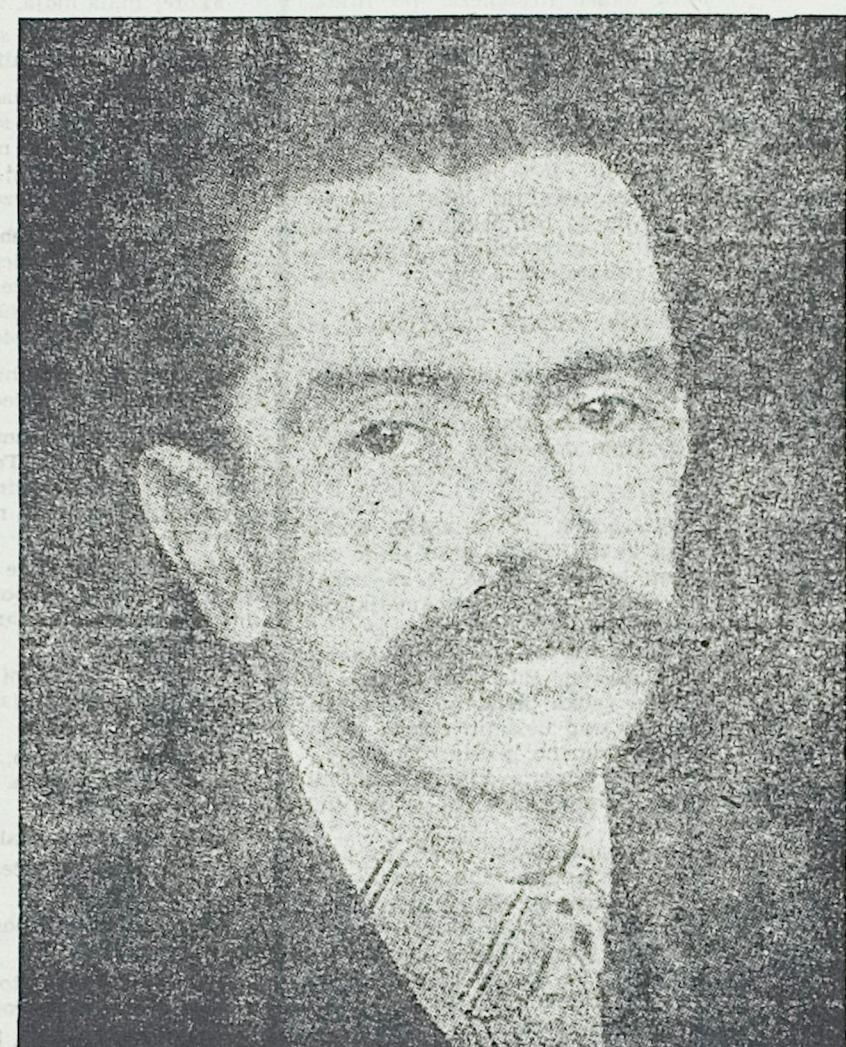
Medtem je dozorela za tisk zbirka pesmi »Erotika«, ki jo je zlasti Aikerc sprejel z velikim navdušenjem. Toda škof Jeglič jo je dal kupiti in sezgati, češ da je pohujšljiva. Cankarja to podla Jegličeve dejanje ni posebno razjezo. Sklenil je, da bo zbirko izpopolnil in znova izdal. In res je že čez dve leti izšla druga zbirka »Erotika«. V njej so zbrane Cankarjeve ljubezenske pesmi, ki razovedajo njegovo nemirno pesniško naravo. »Erotika« je sledila knjiga črtic in novel »Vinjet«,

kjer se že kaže poznejši Cankar. Uveljavlja se že satira na družbeno razmerje in pa izrazito pesimistično nastrojenje, ki je potem še dolgo prevladovalo v vsem njegovem delu.

Po tej knjigi se je lotil družbenih razmer na vasi. Napisal je drama »Kralj na Betajnovi«, kjer prikazuje propaganje slovenskega kmeta, rast odigrav v tedanje politične stranke, klerikalce in liberalce. Nekej let za tem je izšla knjiga »Na

In zdaj moramo reči, da se je ta njegova želja uresničila. To pričajo številne izdaje njegovih del. Lani je začela Cankarjeva založba izdajati v devetih knjigah njegova Izbrana dela, kajti Zbrani spisi, ki so izšli pred vojno, so že davno razprodani.

Cankar pa ni priljubljen samo doma, ampak tudi po svetu. Njegova dela so prevedli v mnoge evropske jezike, »Hlapec Jernej« n. pr. je preveden v devet jezikov.

klancu. V njej je ustvaril sliko pravljajočih bednih ljudi, ki nimajo v življenju drugega kot veliko hrenjenje. Iz te dobe je tudi povest »Hlapec Jernej in njegova pravica«. To je ena najboljših Cankarjevih povestih, v njej nam kaže, kako bogatini izžemajo delovno silo, reveži pa nikjer ne najdejo pravice. S požigom hiše je hotel Cankar simbolično prikazati bližajočo se revolucijo, ki bo obračunala z izkorisčevalci.

Med njegovimi najvažnejšimi deli je treba omeniti tudi »Hlapec«. To je drama o slovenskih filistih, ki pokorno sledijo vsem gospodarjevim muham. Tip naprednega človeka je učitelj Jerman, ki se bori proti zadostosti in slepoti lačnega človeka. S temi svojimi deli je posegel Cankar v najbolj aktualna vprašanja tedanjega dobe.

Svoje nazore o družbi in politiki je izrazil Cankar tudi v raznih predavanjih. Posebno važna so štiri predavanja te vrste. Preva tako njegovo predavanje je »Slovensko ljudstvo in kultura«, ki ga je imel leta 1907 v Trstu. Govoril je tržaškim delavcem in poudaril, da se je treba brezobjeno boriti proti izkorisčevalcem delavškega razreda in da je treba ustvariti proletarsko literaturo, ki bo služila delavškemu razredu. Napadel je tudi laži-umetnike, ki služijo sovražnikom delovnih ljudi. V drugem takem predavanju »Slovenci in Jugoslavija«, ki ga je imel leta 1913 v Ljubljani, je izrazil misel o zedinjenju jugoslovenskih narodov v eno državo, kjer bodo vsi enakopravni in jih bo zagotovljeno svoboden nacionalni razvoj. Zaradi tega predavanja je bil nekaj časa zaprt.

Slovensko nacionaldemokratsko stranko je kritiziral v predavanju »Očiščenje in pomlajanje«, ki ga je imel v Trstu leta 1918. V svojem zadnjem predavanju »Slovenska kultura, vojna in delavstvo« pa je izrazil vero v odločilno vlogo delavškega razreda pri odločanju o usodo slovenskega naroda.

Vse Cankarjevo življenje je bilo življenje borca, ki je z dušo in telom sprejemal usodo svojega naroda. V vsaku svojo knjigo je dal kos lastnega srca. Mnogo mu je bilo do tega, da bi ga ljudje razumeli.

»DRAGA RUTH« na postojnskem odru

Gledališče za Slovensko Primorje je 27. aprila odigralo svojo drugo komedijo v letosnjem letu. Neuspešni komediji »Sluga dveh gospodov« je sledila »Draga Ruth« in lepo uspela. Za komedijo često vesla, da njen tekst in njena igra ne zahtevata od igralca tistih sposobnosti, kot jo zahteva drama, in da med igro samo, ki zbuja smeh in veselo razpoloženje, zraven pa gledalca nekoliko raztrese v njegovi pozornosti pri spremljanju igre, gledalec laže spregleda napako, če se zataknje vloga in podobno.

»Draga Ruth« je gotovo med najbolj uspelimi predstavami v Postojni. Glavni igralci so pokazali dokajno uglašenost v igranju, dobro pripravljenost in doživetost. Razen nekaterih spodrljajev pri

KULTURNI DROBIŽ

EVROPSKO LITERARNO NA-
GRADO je osnovala evropska skupnost knjižnih klubov. Za podelitev nagrade se je ob koncu marca letos sestala mednarodna žirija. Prejeli so 356 rokopisov, vendar nobeno delo ni zadostilo zahtevam, zato si nagrado delita dva avtorja: poljski pisatelj v izgnanstvu Czeslaw Milosz za roman »La Prise de pouvoirs«, napisan v poljsčini (predložen žiriju v francoskem prevodu), in pa nemški pisec Werner Warsinsky za roman »Kimmerische« v nemščini.

Ti dve deli bodo izdali vsi klubji žirija pa je priporočila za tisk tudi knjiga »Delirio y Destino« španske pisateljice Marie Zambrano, ki živi Havani.

DESETA OBLETNICA SMRTI KARLA SCHÖNHERRA. Ob deseti obletnici smrti avstrijskega dramatika Karla Schönherra so ugotovili žalostno dejstvo, da dunajska gledališča že nekaj let niso uprizorila nobenega njegovega dela.

FILM O GANDHIJU. Iz zbirke dokumentarnih detajlov iz življenja Mahatme Gandhija bodo izdelali film, ki bo ilustriral 37 let njegovega življenja, to je čas, ko je odšel v Južno Afriko pa do smrti. Film bo snemala ameriška Akademija za azijske študije.

FESTIVAL V SALZBURGU. Tudi letos bo v središču salzburškega festivala Mozart. Operi »Don Juan« in »Cosi fan tutte« bodo ivajali v italijansčini. Simponičnih koncertov bo osem. Dirigirali bodo najboljši in najbolj znani dirigenti. Nasopalo bodo tudi slavni instrumentalisti in balet pariške opere.

JAPONSKA UMETNOST V AMERIČKI. Pred mesecom so v Washingtonu odprli razstavo japonske likovne umetnosti. Razstava je vzbudila veliko zanimanje, saj jo je že na dan otvoritve obiskalo 25.000 ljudi. Razstava bodo prenesli tudi v druge ameriške kraje.

vzela s seboj. S to rovnico in s to motiko je kopala pod kostanjem, kopala, Bog se usmili, do ranega jutra. Zasvetila je božja zarja, da bi nikoli ne več takoj! Marjeta je stremé izpregledala, zavpila je na ves glas, rovnico in motiko je popustila kar tam, bežala je brez sapce in brez pamet. Kričala je hujše od sove; tako je pribegla in pričekala prav do vasi.

»Joj, ljudje božji! Joj, prejoi!« Sli so gledat vsi, moški, ženske in otroci. Tudi nekaj takih je bilo vmes, o katerih so mislili, da so že zdavnaj mrtvi; prišli so v irhastih hlačah in v žametnih televinkih s tisočerimi gumbi: nekdo je imel lase povezane v čop, gospodska pentila se mu je sprejhala po plečih.

Vse nadaleč okrog kostanja je bila zemlja razkopana in razorana za najmanj pol sežnja nagloboko. Med mogočnimi koreninami, ki so se vile in bahale brezkončno na vse strani, so se kopile same človeške lobanje; tiste jame, v katerih so bile nekdaj oči, so bile polne prsti in blata; iz nekaterih je vzklikala trava kar čez noč. Druge kosti so bile vsekrižene razmetane, tako da bi nihče ne mogel razbiti, h kateri lobanji sodijo. Objemala se je rama z gležnjem. Teh belih, mirnih, od prsti in črvov oskrunjih reči pa je bilo toliko, da se jih ni dalo prešteti. Če bi kopali še nadalje in še nagloboko, bi morda razgrnili tako pokopališče, da ga na svetu še ni bilo.

Stali so bledi, noben jezik ni zinil.

Ali ko so šli in ko so bili že daleč, je reklo tisti mož s čopom in pentijo:

»Zdaj se je izkazalo, odkod ta moč, ta ljubezen in ta mladost!« —

Oj prijatelji, ljubi moji, to nam bodo še cveteti kostanji!

IVAN CANKAR: KOSTANJ POSEBNE SORTE

Zunaj mesta, že daleč od prahu in od ljudi, je živel kostanj v zeleni samoti. Hodili so ga gledati, kajti bi je tudi svojega plemena. Vzbrstelo mu je poprežje zgodaj v marcu, ko so bile veje drugih kostanjev že otrple, mrzle in gole. V aprilu se je okoštil nabogato s sočnim listjem, prve dni maja pa je že v svoji razkošni radodarnosti trošil belo cvetje vsenaokoli. Trosil je, trosil, pošiljal svoje svete metulje z vsakim vetrom in na vse strani, pa vendar so potrosili prej vsi dragi, ki so se bili vzdramilii kasneje od njega, junaka med njimi.

Jesenji, ko so tovariši omagovali, ko se jih je že lotevala dremavica in so spuščali sadje iz trepetajočih rok, so se zmenili ni za sever in mraz. Njegovo listje je ostalo temnozeleno in košato, šumelo je v vetru, ali to šumenje nikoli ni bilo podobno mrtaški pesmi; veje se so prioprigale globoko, časih prav do tal, ali zravnale so se koj močno in veselo. Kadar je stresel junaka mraz, da se je skril in stisnil vše, je po drugod še gnilo na tleh rumeno in rjasto listje.

Njegova smrt ni bila žalestna. Junak leže utrujen v travo, ko drugi vsi že zdavnaj spé, tihini in bledi, brez diha, mrtevecem podobni. On zadremlje poln zaupanja, da se vzdrami, se preden zasiye zarja. Zasope globoko, nasmehue se v sanjah — veje vztrepečejo, se zlekajo, sneg se tihu usuje z njih.

Kdar je kdaj sedel pod tistim kostanjem, je bil mlad. Prišel je poln skrbi in hudih misli, šel je z

vedrim obrazom, veselo vriskajoč. Zaljubljeni so tam ljubili bolj prisreno in bolj zvesto, nego pod samim božjim soncem. Vsak edini list je bil znamenje moči, dobrote in vere, od vsakega edinega je v svetlih kapljah rosila ljubezen. Priromal je starec ob berglji; ko ga je obsenoblj kostanj, mu je v krvi zapela mladost.

Nekoč se je sanjalo babnici, enočki Marjeti, da leže po tem čudežnem kostanju zlat hrošč. Leže ob tal, po deblu, na to vejo, na drugo; in mahoma je bilo zlatih hroščev toliko, da je bilo skoraj listov prenalo; na vsakem se je sončil po en ekin. Tedaj pa se je zgodilo, da se je na enem teh listov po nerodnosti spotaknil zlati hrošč ter se zvrnil Marjeti naravnost v naravo. Zbegan je šepal preko trebuhu, če prsi; nazadnje se je napotil po razvoženih cestah vratu, čez strme klance čeljusti in mimo globeli usten naravnost do nosu. Tam je pogledal v črno jame in si ni upal naprej. Zato si je skrbljivo ogledal noge, da bi si jih popravil in zravnal. Med tem opravilom pa je v svoji nemarnosti zadel ob veliko črno kocino, ki je strmela iz jame. Takrat je Marjeti kihnila in se je vzdramila, Zlatega hrošča ni bilo več nikoli in nikjer.

Ko se je vzdramila babnica, enočka Marjeti, je premislila svoje sanje. Dognala je brez težave, kaj da pomenijo; saj tako bi storil vsakdo med nami.

Se preden je v Dravljah udarila ura polnoči, se je napotila, kamor je poln skrbi in hudih misli, šel je z

Za mlade učenjake: Nekaj o zvoku

Beseda »zvok« je drugo ime za glas; vse, kar koli slišimo v svojem življenju okoli sebe, je zvok: godba in petje, grom iz oblakov in bučanje srditih morskih valov, glasna govorica ljudi ali glasovi živali, ropot strojev in brilžne lokomotive, tuljenje burje in žuborenje potokov, sploh vse, kar slišimo, je zvok.

Kaj pa je v svojem bistvu ta zvok ali glas? Ne vidimo ga, ne moremo ga prijeti — pa vendar vemo, da je.

Zvok je posebna vrsta zračnega valovanja. Ko udarimo po zvonom, začne ta valoveti. Ob dotiku z roko čutimo, da valovi, da brni, da se trese. Te tresljaje občuti tudi zrak, ki ga obdaja, in se tudi on zavoljo tega trese, tudi on valovi. Valovanje zvona je povzročilo valovanje zraka. Zračni valovi se hitro širijo v vse smere in ko zadenejo na bohniče v naših ušesih, se tudi ti na isti način tresajo. To občutimo in temu občutku potem pravimo, da je glas.

Cim hitrejši so zvočni valovi, tem višji je glas. Najnižji zvok, ki ga še more dojeti naše uho, šteje 24 stresljajev (vibracij) v sekundi; najbolj visok, ki ga še more slišati, pa šteje že celih 40.000. Nekatere živali (mačka na primer) pa občutijo še bolj visoke tone.

Toda vse to smo več ali manj že izvedeli v osnovni šoli. Veda o zvočju (akustika) je pa precej komplikirana in vam bo, ljubi fantje in dekleta, delala v srednjih šolah mnogo preglavljiv, ko se bošte bojevali s fiziko in njenimi skrivnostmi.

Zdaj vam imam namen postaviti v rešitev uganko, ki se vam bo zdele v prvih trenutkih zelo nesmiselna, pa je vendarle bila večkrat vzrok začetkom diskusijama.

Zamislimo si majhen kamenit otoček sredi velikega oceana. Ni na njem nobenega živega bitja in tudi

kraljestvu v bližini. Recimo, da tudi teh ni.

Na ta otoček položimo težko bombo in jo uravnamo tako, da bo eksplodirala, ko se bomo oddaljili tisoč kilometrov od nje. In kakor smo namenili, tako se je zgodilo: bomba je eksplodirala in porušila polovico otočka.

V trenutku eksplozije ni bilo tisoč kilometrov na okoli nobene žive duše. Zdaj pa sledi vprašanje: Ali je ob eksploziji nastal kak pok ali grom ali kakršenkoli glas sploh, ali je bila morda razstrelba popolnoma tiha??

(Nadaljevanje prihodnjic)

Dve križanki

1. križanka: Vodoravno in navpično: 1) največji sesalec, 2) moško ime, 3) pojem iz elektrike.
2. križanka: Vodoravno in navpično: 1) drevo, 2) dva, par, 3) živi v potokih.

1	2	3
2		
3		

1	2	3
	2	
3		

RESITEV UGANKI IZ PREDZADNJE STEVILKE

LEŠNIKI: 149) češnja, 150) uganka, 151) dež, zemlja, trava, 152) mljin na veter, 153) drevo.

KONJIČEK: »Velika dela imajo male začetke.«

Mramor Marjan, učenec osnovne šole pri Sv. Trojici:

Ujeti jastreb

Bilo je popoldne. Stara mama je šivala. Otroci smo se zamišljeno in veselo igrali. Čebole so pridno nosile med v čebelnjak. Naenkrat je zakričal petelin. Mlad jastreb je priletel med kokoski, ki so se pasle ob vrtu. Šreca je bila, da so se kokoši in piške poskrile pod čebelnjak. Sosedova mama je slišala kokosje vpitje in je hitro skočila k ograji, kjer sta se tepla petelin in jastreb. Petelin je bil hrabrejši od jastreba. Zato je jastreb hotel odleteti, a ga je mreža zgrabilo za vrat. Sosedova mama je prijela in ga odnesla našemu očku. Mi otroci smo si ga zelo dolgo ogledovali. Sklenili smo, da ga bomo nagačili. Nato ga je očka utopil v vodi. V drvarnici se je sušil toliko časa, da ga je sosedova mačka ukradla in ga prinesla pred hišo. V jastrebu so se zaredili črvi in polno jih je bilo. Zato smo ga odnesli v gozd in ga tam zagrebljali. Za slovo pa smo mu še zakliali: »Nikoli več ne boš kradel naših kokoši!«

ni živega bitja tisoč kilometrovdaleč napakoli. Pozabimo za ta slučaj na ribe in druge morske živali, ki bi utegnile živeti v svojem mokrem

zgradbo in rad bi o tej zadavi nekaj podrobnejše povedal. Bil je neki precej izhoden hodnik, po katerem so se ljudje nenehno sprehabali, ki so se ga pa naši vodiči pri naših izletih vedno izogibali. To je seveda vzbujalo našo radovodnost in nekega večera smo se odločili, da ga bomo kar na svojo roko raziskali. Zato smo se tiho splazili iz svoje sobe in se podali proti neznanemu predelu ob času, ko je bilo malo ljudi zunaj.

Hodnik je vodil k visoko obokanim vratom, ki so izgledala, kot da so bila narejena iz čistega zlata. Ko smo jih odrinili, smo se znašli v veliki dvorani, ki je merila najmanj petdeset kvadratnih metrov. Vse stene so bile pobarvane z živimi barvami in okrašene z nenavadnimi slikami in kipi čudnih bitij z ogromnimi naglavnimi okraski, kakršne nosijo naši ameriški Indijanci ob svojih svečanih prilikah. Na koncu te velike dvorane se je nahajala velika sedežna podoba z nogami podvitimi kot Buda, ki pa ni imela tistega dobrhotnega izgleda, kot ga vidimo na Budovem mirnem obliju. Nasprotno, to je bilo bitje jeze, s široko odprtimi ustmi in zlobnimi rdečimi očmi, ki so bile še bolj grozne zaradi dveh električnih žarnic, sijočih skozi njih. V naročju tega kipa je bila velika peč, v kateri smo opazili, ko smo se približali, da je bila napolnjena s pepelom.

»Moloh!« je dejal Maracot. »Moloh ali Baal, staro božanstvo feničanskih plemen.«

»Za božjo voljo!« sem vzkliknil, ko sem se spomnil na starodavno Kartagino. »Saj vendar ne mislite, da se ti prijaci ljudje pečajo s človeškimi žrtvami!«

»Glejte, glejte!« je vznemirjen dodal Scanlan. »Upam, da te stvari uganjam samo med seboj. Vsekakor ne bi želel, da bi tudi nas uporabili za svoje poizkuse.«

»Ne bodo, ker jih je bržkone življenje izmodrilo,« sem dejal. »Nesreča človeka nauči, da je tudi do drugih usmiljen.«

»Res je,« je pripomnil Maracot, brskajoč med pepelom, »božanstvo je sicer podedovan, toda verski obredi so gotovo bolj človeški. Tukaj imamo sežgane krušne hlebce in pobutne stvari. Verjetno so pa pred časom...«

Pomlad

(napisal Pucer Orland, uč. VI.
razeda osemletke Sv. Peter)

Sijati pomlad je začela;
začele so ptičice peti,
že kmetič tam sredi pólja
z motiko veselo udarja.

Kar je na svetu živiljenja,
živiljenje je le v pomladni,
z njo vrnejo rožice se,
z njo vrnejo zlati se časi.

O, kaj nam pomenijo rožice,
o, kaj nam pomeni pomlad,
da kmetič nam vsak dan zahaja
na polje in v vinograd.

Purkat Žani, IV. razred osnovne
šole, Sv. Trojica:

Moj krik je ubil volkuljo

Moj ata je lovec. Jaz grem večkrat z njim. Z veseljem hodim po gozdu in skbno gledam, kje bom zagledala žival. Večkrat jo že v domišljiji vidim, a ko se bolje prepričam, ni nič. Nekoč sem mislila, da se mi je sanjalo. Bilo pa je res. Stala sem v dolini. Pred menoj se je dvigal majhen griček. Na gričku je bil v smrečju skrit briog. V njem je bila volkulja z mladiči. Zbala sem se in glasno zakričala. Žival me ni opazila, ker se je ukvarjala z mladiči. Ata je pritekel, pogledal, nameril puško in ustrelil. Posrečilo se mu je. Volkulja je ležala mrtva, volčiči so zbežali. Moj strah je prevladao veselje. Z atom sem tekla k briogu. Volkuljo sva stlačila v nahrbnik in jo odnesla domov.

Toda naša ugibanja je prekinil strog glas tik poleg nas in pred nami so se znašli možje v rumenih oblekah in visokih klobukih, ki so, po vsem sodeč, bili žreci tega svetišča. Iz izraza na njihovih obrazih sem kaj lahko presodil, da smo bili že prav blizu tega, da postanemo zadnje žrtve Moloha. Eden od teh duhovnikov je že potegnil nož izza pasa. Z divjimi kretnjami in glasnimi kriki so nas osorno potiskali iz svojega posvečenega templja.

»Hudič!« je zavjal Scanlan, »tega pajaca bom pa kar usekal, če bo preveč silil vame! Ti, pustna šema, pa roke kar proč od mene.«

Za trenutek sem se zbal, da bo prišlo v posvečenem prostoru do tega, kar je Scanlan imenoval »domačo zabavo«. Vendar se nam je posrečilo, da smo jezunega mehanika brez pretepa odpeljali stran in se zatekli v našo sobo. Toda iz obnašanja Mandine v ostalih naših priateljev smo lahko razbrali, da so vedeli za našo pustolovščino in da so nam to zamerili.

Bilo je pa drugo svetišče, ki so nam ga radi pokazali in ta obisk je imel za neprtičkovano posledico, da smo prišli do sicer počasnega in nepopolnega sporazumevanja med nami in našimi tovariši. Bil je to prostor v spodnjih predelih svetišča, ki ni imel nikakih okraskov ali posebnih znakov, razen od starosti orumenelega slonokoščenega kipa, ki je predstavljal žensko s kopjem v roki in s sovo na ramenu. Čuvar tega svetišča je bil starec, ki se mu je, kljub njegovim visokim starostim, poznao, da je bil drugega plemena in je bil tudi lepše in višje rasti kot ljudje v glavnem svetišču. Ko smo zrli v slonokoščeni kip in ko sva jaz in Maracot ugibal, kje naj bi bila že videla nekaj podobnega, je starec spregovoril.

»Thea,« je reklo, pokazivši pri tem na kip.

»Thea! Atena!« je ponovil starec.

»Vraga!« sem vzkliknil, »tale pa govorji grški.«

Nobenega dyoma ni bilo več. »Boginja — Atena,« besedila sta bili popolnoma razumljivi. Maracot, cigar čudoviti možgani so sprejeli nekaj iz vsake panoge človeškega zna-

Posta strica Mihe

Dragi stric Miha!

Zdaj pa je res že skrajni čas, da odgovorim na pismec moje male prijateljice Marjance Dolenc iz Postojne! Uboga Marjanca namreč že strašno dolgo čaka na odgovor! No, pa si oglejmo najprej, kaj nam je Marjanca napisala!

Ljubi stric Miha!

Danes sem se namenila, da Ti napisem svoje prvo pisemce. Že večkrat sem imela srčno željo, da Ti pišem, toda nisem vedela, kako naj začnem. Kot prvo, Ti sporočam tole: hodim v tretji razred osnovne šole. Imam prav dobro spričevalo. Seveda bi lahko bila tudi odlična, ampak nisem toliko vneta, da bi bila tako pridna. Imam polno tet in stricev in vsi živijo v naši Jugoslaviji. Jaz pa sem zelo radovedna, kaj je drugod po svetu in zato bi zelo rada potovala po daljnih krajinah.

Saj nisi huda, Marjanca, ker si morala tako dolgo čakati na objavo pismeca? No, če mi boš še kaj pisala, bom videl, da nisi huda! O, prav rad ti verjamem, Marjanca, da bi rada potovala po daljnih krajinah! Saj sem bil tudi jaz tak ko sem bil v tvojih letih! Toda veš, če boš res kdaj potovala in ko se boš spet vrnila domov, sem prepričan, da boš porekla tako kot je dejal tisti neznan slovenski ljudski pisatelj, ki je napisal lep in resničen pregor: »Povsod je lepo in resno!«

Zdaj pa poglejmo kaj pravi naš stari znanec in dobri priatelj iz Cerknice — Branko Kebe!

Dragi stric Miha!

Zelo težko in z velikim pričakovanjem čakam vsak petek, da grem kupiti »Slovenski Jadran«. Prav rad rešujem križanke in Lešnike. Tudi sam sem sestavil dve križanki in eno računsko nalogu. Če so dobre, jih lahko objaviš v našem kotičku. In če hočeš, Ti pošljem še kakšne! Mislim, da niso pretežke. Prejmi prav lepe pozdrave!

Dragi Branko, prav vesel sem bil tvojega pisemca! Tvoji križanki žal ne morem objaviti, ker sta preveliki in bi zavzeli preveč prostora! Pošlj mi kakšne druge, manjše! Računsko nalogu pa prav gotov v najkrajšem času objavim! Zelo mi ugađa! No, le še kaj se mi oglasi! Lepo pozdravljen ti, in vsi cerkniški pionirji!

Učenec II. razreda osnovne šole iz Postojne, pionir Franc Križaj pa mi je poslal tole pisemce:

Mnogokrat sem že slišal in tudi čital v Jadranu o pionirjih, ki Vam pišejo in jim Vi tako lepo odgovarjate. Kaj ne bi tudi moj listek sprejeli, če Vam ga pošljem? Tako sem razmišljal, pa sem se odločil, da Vam ga res pošljem! Mnogo Vam pionirji pišejo in jaz Vam bom tudi povedal, kar mi je pričevala sestra, ko si je ogledala zdravstveni film. Jaz bi si ga tudi zelo rad ogledal, pa nisem mogel, ker je bil že v smo mesta oddaljeni eno uro. Z zanimaljem sem sestro poslušal, ko je doma pričevala. Sedaj vem, koliko muha lahka škoduje človekovemu zdravju. Muhe gredo po raznih odpadkih in imajo na svojih dlačicah nešteto bacilov. Muha, ko zleti na hrano, pusti tam bacile in mi se lahko okužimo. Prej se mi muha ni zdela grda živalica, sedaj pa mi je kar zoprna postala. — Dragi stric, vem, da Vas to ne bo zanimalo, vendar bi mi bilo težko, če bi ravno moje pisemce romalo v Vaš koš!

Ti ljubi moj Franci, kdo pa pravi, da me to ne bo zanimalo? Mene zanima prav vse, kar mi pišejo moji mali priatelji! Pa bi me ne zanimalo, kaj mi napisše Križajev Franc?! Pa ne samo mene, tudi vse naše male bralce zanima! Zato te zdaj vabim, Franci, da mi še kaj napišeš! Z velikim veseljem bom vselej prebiral tvoja pisemca! Bodи mi prav lepo pozdravljen, pa svoje sošolce in sošolke mi prav lepo pozdravi!

Iz Trbovelj so mi že večkrat pisali moji mali priatelji — trboveljski pionirji — toda mala Stražarjeva Leopoldina še nikoli! No, danes je to storila tudi ona! Cujte, kaj je napisala!

Dragi stric Miha!

Tudi jaz sem že večkrat brala Tvoj kotiček v časopisu! Vsa sem bila iznenadena, koliko jih že so delujejo v tem kotičku. Trdno sem sklenila, da postanem tudi jaz članica tega kotička, ter zvesta Miha Križajev priateljica. Tako sem se odločila, da napisem Tebi, stric Miha

V »EX AMPELEI« V IZOLI SO IzVOLILI ZA PREDSEDNICO DELAVSKEGA SVETA MARKOVIČ MILKO

V Tovarni ribjih konzerv »Ex Ampeleac« v Izoli so izvolili za predsednico delavskega sveta tov. Markovič Milko roj. Peroša, doma iz Pomurja pri Kopru.

Se lani je bilo zelo malo žena članic delavskih svetov v kolektivih ribje industrije v Izoli, čeprav ravno žene predstavljajo veliko večino zaposlene delovne sile. Letos so to napako popravili, saj so pri spomladanskih volitvah delavskih svetov in upravnih odborov dobile žene veliko glasov. Ko smo zvedeli, da je delavski svet v Ampeleji izbral za svojo predsednico ženo, sem se odpeljala v Izolo z željo, da to ženo spoznam in povem nekaj o njej tudi našim bralnikam.

Ko sem se v nabito polnem avtobusu (skoraj kot sardine v škatlu tovarne Ampeleac!) peljala proti Izoli, sem uživala, kakšna neki je žena, ki jo je stičočlanski delovni kolektiv izbral za predsednico svojega delavskega sveta.

Ko sem čakala pri vratarju in so hodovali mimo mene delavke, ki so se vračale s kosila, so me radovalno ogledovali, jaz pa njih in sem skušala uganiti, katera bi bila tista, ki je iščem. Ko mi je vratar pokazal tov. Markovičevi in sem ji povedala, zakaj jo iščem, se je skoraj ustrašila. Verjetno na svojem novem položaju še ni mislila na nadlegovanje novinarjev in da se bo pač moralata tudi s tem spriznjati. Toda če se bo z vsemi novimi nalogami tako hitro spriznjila, kot se je s to, ji bo delo lažje, kot zdaj misli.

Svoje življenje mi je povedala v skopki besedah.

»Doma sem s kmetije v Pomjanu, navajena sem bila le kmečkih del. Hodiла sem v italijansko šolo, toda danes govorim slabo italijansko, ker smo doma uporabljali le slovensko govorico. Časov okupacije italijanskega fašizma se ne spomnim takoj dobro, ker sem bila takrat že majhna. Bolj mi je v spominu čas

druge svetovne vojne, ko sem bila kurirka, brat jaz svak pa sta bila pri partizanih. Takrat smo veliko prestali in se pogosto skrivali po poljih pred podivanimi Italijani, ki so nas iskal. Po končani vojni so se naši vrnil domov in začeli smo mirno, urejeno življenje.«

»Ali že dolgo delate v Ampeleji?«

»Komaj dve leti. Leta 1949 sem se poročila z delavcem Markovičem Valeščijem in že leta 1950 sva oba odšla v Ampeleac. Tu sva še zdaj. Jaz delam že ves čas pri filetih in moja skupina navadno presega normo. Toda isto velja tudi za druge delavke.«

»Kako to, da so vas izvolili za predsednico delavskega sveta?«

»Tudi sama ne vem zakaj in raje ne bi bila na tem položaju. Zdi se mi, da nisem za to sposobna in da ne bom znala opravljati svoje naloge, tako pot bi bilo treba. Veste, doma imam otroka in velike težave mi je povzročalo, dokler se nisem navadila urediti si delo tako, da mi trpela škode nobema stran. Veliko raje bi videla, da bi za predsednico izvolili katero drugo.«

Skusala sem jo potolačiti pri njeni bojazni in v vzpodbudo naj ji bodoše tele vrstice: mislim, da mi zaposlene žene, ki nimajo težav pri vskladenju svojih gospodinjskih ter materinskih dolžnosti ter svojega poklicnega dela. To okrizuje mora pač vsaka prestati. Še nekaj bi jih rada povedala. Naša socialistična država je krenila na nova pota delavskega samoupravljanja in prenominirala se naši ljudje, so se znašli pred nalogami, ki jih dodeljajo niso bili navedeni opravljati. Toda lotili so se jih pogumno in s trdno voljo, da jih bodo zmogli in uspeli so že tudi!

Prepričani smo, da se bo tudi tov. Markovičeva lotila svoje naloge pogumno in resno ter prav kmalu premagala začetne težave. Pri tem jih bodo stali ob strani tisti, ki so ji poklonili svoje zaupanje. Pri njenem delu ji zelimo obilo uspeha in prepričani smo, da bo ob letu rekle: »Težko je šlo, toda šlo je!«

SIRSI - SESTANEK IZVRNSEGA ODBORA AFŽ

V soboto 9. t. m. se je začel pod predsedstvom tov. Vide Tomšičeve v Skoplju širši sestanek Izvršnega odbora AFŽ Jugoslavije.

Takov v začetku zasedanja je tov. Tomšičeva na kratko povedala probleme, o katerih bodo morali diskutirati na sestanku. To diskusijo bodo morale povzeti vse ženske organizacije. To so v glavnem vprašanja o vlogi in delovanju ženske organizacije v naših družbenih razmerah: ali bi bilo bolje, da se bodoče delo žena razvija v okviru organizacije Socialistične zvezze, kar je predvidel statut SZDL, ali je potreben, da se obstaja posebna organizacija AFŽ.

V diskusiji so se oglašile razne delegatke in povedale najrazličnejša

mnenja. Velika večina pa je bila za to, da se žene vključijo v Socialistično zvezo delovnih ljudi.

Na sestanku so še odločili, da bo IV. kongres AFŽ Jugoslavije 26. in 27. septembra v Beogradu. Na IV. kongresu bosta dva referata, in sicer: »Politično-organizacijska vprašanja, v katerem bo tudi rešeno vprašanje reorganizacije AFŽ Jugoslavije, novo ime ter pristop k SZDL, in drugi referat »O delu z ženami na vasi.«

PRED PRIPRAVAMI ZA TEDEN MATERE IN OTROKA

Poleg oficielnega dela tedna matere in otroka, ki bo v času od 1. do 7. junija, morajo organizacije, ki so za to zadolžene, podlagati veliko pažnjo na delovni program že pred tednom samim. Vsi organi in množične organizacije, ki delajo na področju vzgoje in zaščite naše družine, takor tudi pri izvajanju vseh ukrepov s področja prosvete, zdravstva in socialnega skrbstva, bi morali probleme načeti in tudi razčleniti. Tako bi se akajajo za teden matere in otroka pravzaprav nikdar ne končala, ker bi v teh pripravah sklep dozoreli in dobili osnovno ter se tudi realizirali tekom celega leta.

Navedli bomo samo nekaj primerov, ki so važni ne samo za naš okraj, ampak za vso republiko, za vsa naša državo, takor tudi za vsak posamezni kraj in občino.

OBLIKA IN NACIN VZGOJE NASE DRUŽINE, od predšolskih ustanov, preko šole, pionirske organizacije, zveze prijateljev mladine, pa do ljudsko-prosvetnega dela, tiska, radia, filma, gledališča itd. Realizirati bi morali vprašanje povezave šole in družine, organizacije vzgoje predšolskega otroka (igrisča, vrtci itd.), takor tudi izvenšolske zaposlitve, socialne zaščite in fizkulturne dejavnosti šolske mladine (zavetnička, šolske kuhanje, pionirske sobe, telovadna igrišča, letovanja, taborenja itd.)

NARASČANJE VZGOJNE ZANE-MARJENOSTI, alkoholizem in druge slabe razvade, vse to so važna vprašanja, katerih lego sega daleč nazaj v predšolsko dobo našega otroka, če je živel v slabih družinskih razmerah (zaščita nezakonske matere, stanovanjska vprašanja, kontrola nad otroškimi dodatki, potepanje otrok, slabí vplivi literature in filma, točenje alkoholnih pičaj mladih, kvartanje, slabó vedenje mladine v lokalih in javnih prostorih itd.). V odgovor na ta vprašanja je treba ustavljati čim več oblik zdrave zaposlitve in igre otrok, preprečiti vzgojno zanemarjenost, skrb za družino postaviti v ospredje drubnih nalog. Ta skrb se še vedno premaleno realizira, zlasti preko naših sindikatov, delavskih svetov in drugih faktorjev, ki razpolagajo tudi z materialnimi možnostmi za uspešno delo na tem področju.

Pokrivalca iz polivinila

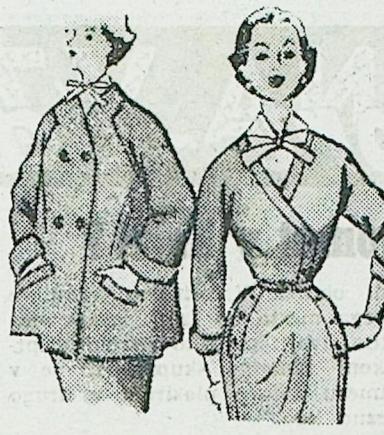
Prav gotovo imamo doma steklene kozarce ali glinaste posode, v katerih hranimo marmelado, gobice, kumanice, paradižnik in drugo zelenjavno v kisu ali v slani vodi. Teh kozarcev ne smemo puščati odprtih. Navadno smo jih zavezovale s porgamentnim ali celofanskim papirjem, ki pa se sčasoma raztrga in umaze, tako da ga moramo zamenjati. Zadnudno pa je tudi vsakovrstno prevezovanje.

Bolj praktična pa so pokrivala iz polivinila, ki jih bodo gospodinje rade vpeljale. Dajo se lepo čistiti in, kadar jih ne potrebujemo več, jih lepo umite spravimo. Izberemo najtanjšo vrsto polivinilne tkanine. Načrtovali več krožnic različnih velikosti, takor velike imamo pač posode. Krožnice zarobimo z velikimi šivimi strojemi ali na roko tako široko, da v rob lahko napeljemo okroglo ali prav ozko elastiko. Z njo stisnemo krožnico v premeru posode, za katere bo pokrivalce rabile.

V poletnem času bomo s temi pokrivalci lahko tudi zaščitili pred muhami in drugim mrčesom živila, ki jih hranimo samo nekaj ur ali čez noč, takor na primer meso, mleko.

S takim pokrivalom lahko pokrijemo tudi lonček, v katerem vzamemo s seboj na delo ali úslet kako bolj suho jed, na primer kisel fižol v strojemu ali v zrnju.

Kadar pokrivalce dalj časa ne uporabljamo, ga dobro umijemo in naraščamo z vato, namočeno v glicerinu, da ostanejo mehka in prozna.

Obleko iz svetlo zelenega šantunga lepo dopolnimo z jopico, torbico in ruto barve »havana«. Pod obleko lahko nosimo tudi belo svilenou bluzo.

O pozdravljanju

Kot psihološko osnovo pozdravljanja lahko smatrano strahu in spoštovanje. Primitiven človek je pozdravljal kakšno svoja namišljena božanstva, ki si jih je sam ustvaril, takor tudi ljudi, od katerih je bilo odvisno njegovo življenje.

Daneski kulturni človek ne pozdravlja več iz strahu, temveč iz spoštovanja in prijateljstva. In v tem se ravno razlikuje pozdravljanje po vsebinah in oblikah: pozdrav iz spoštovanja in prijateljstvi ali tovariški pozdrav.

V nekaterih kapitalističnih državah ima pozdrav večkrat obeležje hlapčevstva ali servitnosti. Že sam pozdrav »servus«, kar pomeni po naše »sluga«, je takega značaja, čeprav je danes izgubil to pomen. Podobne vrste pozdravov je tudi »sluga sem«, »klanjam se«, »poljubljam roko«. Vse te vrste pozdravor smo včasih uporabljali, prevzeli pa smo jih od tujih narodov; vendar se med našim narodom niso mogli udomačiti. Uporabljali so jih le redki posamezniki. Pri nas je že prej in se sedaj ostal v navadi pozdrav dober dan, dober večer, zdravo in podobno, ki ho ostal še naprej, v novi socialistični družbi.

V Rusiji je bilo zelo razširjeno poljubljvanje rok. Zelo smo se čudili, ko smo videli v povoju filmih, da se ta izrazito buržujski pozdrav še

vedno uporablja, kar pomeni, da ni socialistična miselnost prodrla ravno globoko v vodilne kroge birokratike kaste Sovjetske zveze. Ravnopraven položaj današnje žene v socialistični družbi se ne more strinjati s takim načinom pozdravljanja. Poljubljvanje na splošno naj služi svojemu edinemu namenu, to je ljubezni. Edino v zvezi s tem, čustvom bi bil lahko opravičen tak način pozdravljanja.

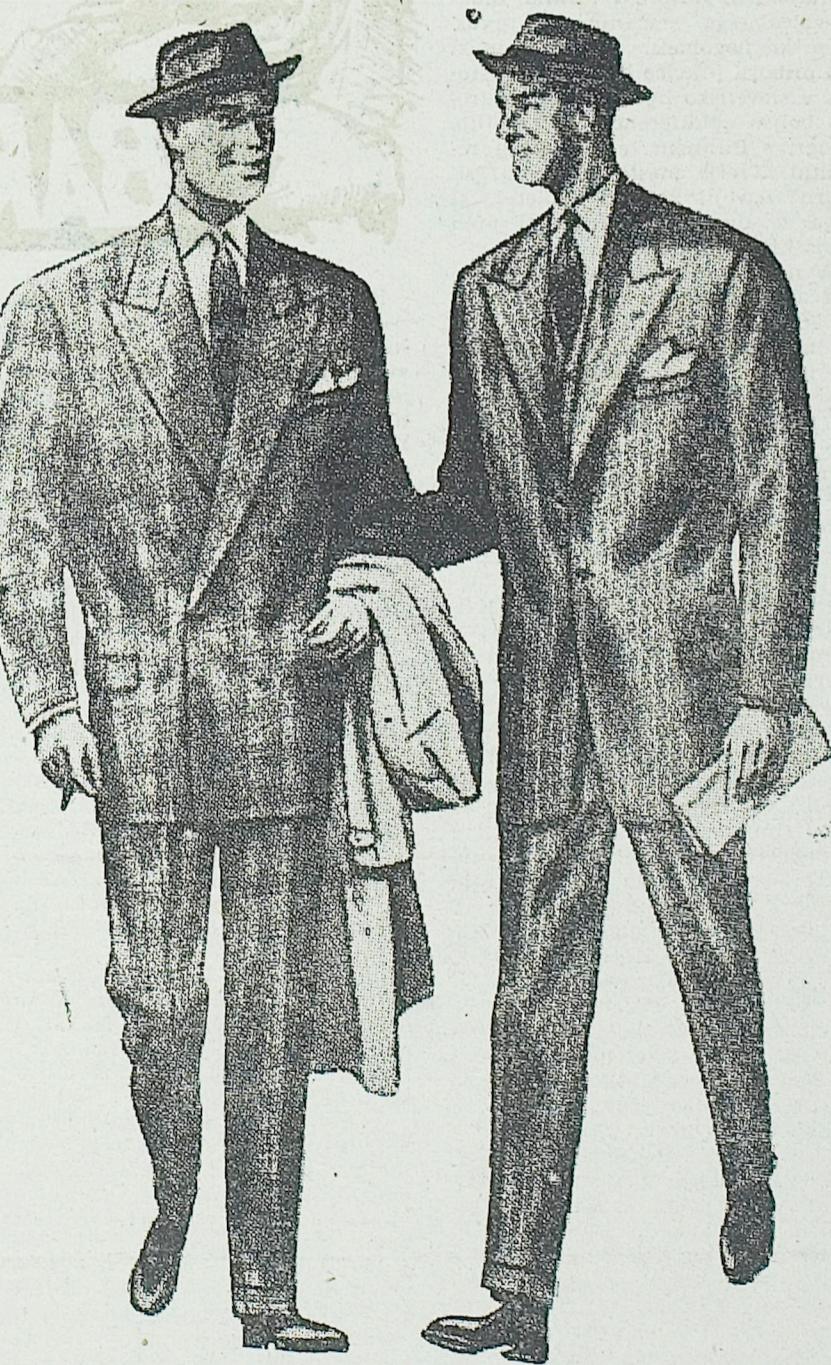
Moderni tempo življenja je zelo spremenil tudi pozdravljanje. Zelo zaposleni ljudje nimajo več časa posvečati toliku pozornosti raznini podrobnostim pri pozdravljanju, kakor n. pr. stiskanje rok, snemanju rokavov itd. Tudi površnost pri pozdravljanju opazimo in če kdaj v načelih nekoga prezre, ni to nič nenačadno.

Spošno je znano, da pozdravlja mlajša oseba starejšo in moški žensko. Moški se pri pozdravu odkrije, če ima na glavi klobuk, zelo grdo je, če pozdravlja z rokami v žepih. Če se dve osebi poslavljata, se prva poslovni starejša oseba. Človek, ki vstopi v kakšenkoli prostor, je dolžan prvi pozdraviti, prav tako pozdravi naprej tisti, ki odide iz prostora ali družbe. V podjetju pozdravlja uslužbenci, takor tudi uslužbenke svojega predpostavljenega. Če pa steka direktor svojo uslužbenko izven delovnega območja, bo vsekakor na prvem pozdravil. Rokovanje se omrežuje večinoma le pri pozdravljanju z osebo, ki jo že dalj časa nismo videli ali ob poslavljaju za daljši čas.

Pri pozdravljanju je važen tudi izraz našega lica. Ta naj bo čim bolj ljubezni. Če se kdo drži pri pozdravljanju preveč oslabno, je bolje, da sploh ne pozdravi. Isto velja seveda za odzdravljanje. Pretiravanje v ljubezni pa tudi ni vedno na mestu.

K pozdravljanju je treba navajati še majhne otroke, seveda pri teh ni treba pretiravati, dokler še ne doumejo smisla pozdravljanja.

Pri predstavljanju so ostale iste navade kakor prej, to je, mlajša oseba se predstavlja staroši in moški ženski. Zelo nevljudo in neprijetno je, če pripeljemo nekoga v neznanou družbo ter ga takoj ne predstavimo. Pri predstavljanju je treba povedati razločno samo prizmek. Lahko poveemo tudi poklic, navajanje kakšnih drugih podatkov je nepotrebno in včasih tudi netaktno.

Tudi moška moda je doživela majhne spremembe. Ramena so lažno povešena, sukničji so nekoliko krajsi od dosedanjih, hlače se navzdol širijo in dosežajo 30 cm širine. Pri nekaterih sukničjih vidimo, da se zapenjajo precej visoko. Blago za obleko je progasto, kockasto, pa tudi enobarvno. Pod suknicem nosijo moški zopet telovnike.

POKRIVALCA IZ POLIVINILA

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Bolečine v podpiatlih

Danes bomo spregovorili o zelo pogosti bolezni, ki jo precej zanemarjamo odnosno ne upoštevamo. Mislim na bolečine v podpiatlih nog, o katerih toži veliko število ljudi, predvsem naših žena v zrelih letih. V svoji skromnosti ter potrežljivosti prenašajo žene včasih prav velike muke in to prav po nepotrebni. Začetne motnje so pogostoma prav bežne in zabrisane, da jih kar nočemo jemati resno. Če nekaj časa, morda še po kakem letu, pa vas začne motiti pekoč občutek v podpiatlih, tam, kjer je spredaj tik za prsti in vzporedno s prsti nekaka blazinica; pozneje se pojavijo krči in bačevine, ki izzarevajo v ostalo nogo in v bedro. Ta krčevit občutek v sprednjem predelu stopala je močnejši pri in po noji, ko se zaradi bremena telesne teže glavice petih kosti stopalnic nepravilno pritiskejo, tarejo in nekako mečkajo. In v tem je bistvo te bolezni.

Pisali smo že o plasti nogi. Tukrat smo govorili v glavnem o stopnju lokta. Prečni lok pa smo zamolčali. Danes pa nekaj besed o njem: opazujmo sprednji in spodnji del stopala, podplat. Videli bomo, da prsti izvirajo, izstopajo iz dela noge, ki ni plačat, podplat

(Nadaljevanje prihodnjic)

TELESNA-VŽGOJA

Jugoslovanski nogomet v krizi?

Prejšnjo soboto je bila v Beogradu prva kvalifikacijska tekma za svetovno nogometno prvenstvo med reprezentancama Jugoslavije in Grčije. Jugoslovanska reprezentanca, ki je bila v tej tekmi sigurna favorit, je po zelo slabi igri premagala Grčijo s rezultatom 1:0. Jugoslovani so igrali ležerno in netočno, tako da je številna publike večkrat glasno izražavala svoje nezadovoljstvo. V jugoslovenskem moštvu sta se odlikovala v obrambi edino Beara in Horvat, v napadu pa je zadovoljil samo Žebec. Slab je bil celo Zlatko Čajkowski. Grki so igrali zelo pozitivno in je publika nagradila s številnimi priznanji zlasti mladega vratarja Mandalozisa.

Po tekmi se je član odbora za sešavo jugoslovanske reprezentance inž. Arsenijević izjavil, da je bila tekma jugoslovanske reprezentance med najslabšimi po osvoboditvi in da je rezultat 1:0 prava slika igre. Prav tako se je o igri negativno izrazil avstrijski sodnik Steiner, ki pa je poudaril, da je bil Matičev gol realen. (Grški tisk je v svojih komentarjih po tekmi trdil, da je edini gol tekme padel iz offside).

V povratni tekmi z grško reprezentanco čaka Jugoslovane težka naloga. Tekme ne bodo smeli izgubiti niti z enim golom razlike, kajti v tem primeru jih čaka tretja tekma na neutralnem terenu. Če pa jo izgubijo z dvema goloma razlike, izpadajo od nadaljnega tekmovanja.

V NEDELJO PIRAN: AURORA

V predzadnjem kolu nogometnega prvenstva koprsko podzveze so Soline premagale Buje s 3:0, Aurora Izolo s 3:0, Piran Umag z 2:0, Jadran Odred z 2:1 in Brtonigla Momjan z 1:0. V nedeljo bodo odigrali zadnje kolo, v katerem bo najvažnejša tekma med Piranom in Aurorom v Piranu. Zmagovalec tega srečanja bo prvak koprsko nogometne podzvezze, in si bo priboril pravico direktnega vstopa v slovensko ligo. Ker ima Aurora boljšo goldiferenco ji zadostuje v igri s Piranom že neodločen rezultat. Tretje mesto bo skoraj sigurno osvojil koprski Proleter, ki ima že dve točki prednosti pred umaškim Odredom.

V nedeljo so na sporednu naslednjo srečanje: v Kopru Proleter-Umag, v Piranu Piran-Aurora, v Izoli Izola-Jadran, v Umagu Odred-Soline in v Bujah Buje-Momjan. Vse tekme se začeno ob 15.30, razen v Izoli, kjer je začetek ob 16.30.

IZOLA NA ČELU ZAPADNE SLOVENSKIE LIGE

V nedeljo je bila v Izoli prvenstvena nogometna tekma v okviru zapadne slovenske lige med domaćim moštvom in ljubljanskim Krimom. Domačini so zmagali z visokim rezultatom 7:3 (3:2) in se povzpeli na prvo mesto v zapadni slovenski ligi. Izolani so že takoj v začetku začeli z ostrimi napadi, izkoristili trerutno zmedo v Krimovih vrstap in že v 12. minutu vodili s 3:0. Šele po tem golu se je Krim vzel in po 20' v Žalokarju zmanjšal rezultat na 3:2. V tem počasu je sodnik Stepanović popolnoma upravljeno izključil iz igre igralca Krima Matosa zaradi nešportnega obnašanja.

V drugem polčasu je Krim hotel za vsako cenó izenačiti in se je pri tem posluževal grobe igre. Sodnik je bil prisiljen nato izključiti še dva Krimova igralca in Izola je imela do konca igre razmeroma lahko delo. Gole za Izolo so dali v prvem polčasu Benvenuti 2 in Depase, v drugem polčasu pa Ulcigrad 2, ter Depase in Zaro. Pri stanju 7:2 je zabil tretji gol za Krim Hočvar iz enajstmetrovke.

Cepraj je sodnik morda nekoliko preostro izključil dva igralca Krima, je vendar treba ostro obsodit nesportno obnašanje Ljubljelančanov, ki so se hoteli tudi po tekmi dejanjsko lotiti sodnika.

S to zmago se je Izola prernila na vrh tabele in ima lepe izglede, da ga v nadalnjem tekmovanju

tudi obdrži. V primeru osvojitve prvega mesta bo Izola igrala verjetno kvalifikacijsko tekmo s prvakom vzhodne skupine in se v primeru zmage plasirala v drugo zvezno ligo.

ŠMARJE-PADNA 4:0

V nedeljo je bila v Šmarjah prijateljska nogometna tekma med domaćim klubom in Branikom iz Padne. Šmarčani so bili vso tekmo v premoči in so zasluzeno zmagali z rezultatom 4:0. Pri gostih se je odlikovala obramba, dočim je napad igrал slab in ni znal izkoristiti nekaj zrelih priložnosti. Pohvaliti moramo tudi zelo fair igro gostov.

Za domačine so bili uspešni v prvem polčasu Glavina, v drugem polčasu pa Prelec 2 in Brčan. Pri Šmarjah so se odlikovali Prelec, Grmanis in Kocjančič. Pri Braniku pa Bandel in Gržon. P.M.

S A H

V Novi Gorici se je nedavno končal polfinalni turnir za prvenstvo Slovenije. Zmagal je Šiška pred Izvekovim in Hočvarjem, ki si delita drugo in tretje mesto. Turnirja se je udeležil tudi drugoplasirani igralec letosnjega prvenstva jugoslovanske cone drugokategorik Gajski. V mocui konkurenči je zasedel deveto mesto z dvema in pol točkoma in potrdil drugo kategorijo. Gajski bi nedvomno dosegel večji uspeh, če bi imel večjo turnirско prakso, saj je

BARBA VANE PRVI...

Prejšnji teden nisem mogel na tezen, pa čeprav sem se s tem morda številnim mojim znancem hudo zameril. Doma me je čakalo toliko pošte, da sem moral krepko zavibrati rokave, če sem hotel vse zdelati do konca. Z vsem strani me ljudje prajo: za nasveč, naj jim pomagam v sreči in nesreči, kakor da bi bil vseveden. Sklenil sem, da ne bom nobenemu ostal dolžan odgovor: če pa bo kdo z menoj nezadovoljen, naj me počaka z vogalom. (Uredništvo »Slovenskega Jadranca« je popolnoma razumelo moje težave in mi je za pravomajsko nagrado poklonilo priročno gorjaco).

Gažonski radio »babe švreč«: Počrčali ste, da bo sekular na težero in so ga zato nekatere ženske v nekaj dneh vsega pokupile. Sedaj bodo tisti Gažonci, ki niso poslušali vaše oddaje toliko časa brez sladkorja, dokler ne dobi trgovina nove zaloge. Sprašujete me, kaj je za storiti. — Predvsem vam bi svetoval, da mechanizem vaše radio postaje tako preuredite, da je nihče več ne bo slišal. Če pa se bi kljub temu ponovno pojavili glasovi o težerah, ustavite poseben tečaj proti lahkovostenosti in postavite za vodjo tečaja tistega, ki je ob tej prilnosti poključil največ sladkorja.

Nekateri dijaki v Šmarjah: Pišete mi, da vam gre slovenska govorica težko z jeziku in da se italijansko lepše sliši. Svetujemaj naj vam, kako bi se dalo temu pomagati? — Ker hodite v slovensko šolo, ki ima svojo knjižnico, vam svetujem, da si tam nabavite knjige »Kako sem se jaz likal«. V tej knjigi boste našli sestavek o petindvajsetih pripomočkih po zadnji plati. Poskusite, mojče bo pomagalo.

Nekatere ženske v Šmarjah: Priznate se, da vam oblast ne da dovoljenja za nabavo nekaterih predmetov iz Trsta in da to do-

mnoge partije, v katerih je stal bolje, izgubil.

Prvak jugoslovanske cone STO Omladit je v torek odigral na Škofijah simultanko s tamkajšnjimi sahisti. Dobil je 11 partij, izgubil pa je z Mandičem in Vojvodo. To je bila prva prireditev tamkajšnjega novoustanovljenega šahovskega društva, ki je že takoj v začetku razvilo lepo aktivnost. Upamo, da bodo naše podeželske vasi kmalu sledile zgledu Škofijanov.

ŠPORTNE VESTI

V prvi etapi kolesarske dirke po Italiji, ki bo dolga 4.000 km, je zmagal Holandec Van Est. Na dirki sodeluje elita evropskih dirkačev na celu iz Italijanom Coppijem in Svicařem Kobletom, med katерima se predvideva tudi glavna dirka za prvo mesto.

Olimpijski zmagovalec Parry O'Brien je postavil v Kaliforniji nov svetovni rekord v metu krogle, ki jo je vrgel točno 18 metrov. Doseđani svetovni rekord je držal Jim Fuch z 17,95 m.

SPREJEM TITOVE STAFETE

V ponedeljek opoldne je na trgu v Sežani pričakovala štafeto KNOJ JLA z državne meje s STO velika množica ljudi. Naši graničarji so obmejni karaule v teku prispevili v Sežano, kjer so jih pozdravili predstavniki političnih organizacij in ljudske oblasti iz Sežane. Oficirje JLA, ki so nosili štafetno pallico, je pozdravila tov. Sonja, predstavnica občinskega komiteja ZKJ. Oliku maršala Titu je govoril major JLA Sirković, nakar so poslali dve pozdravni brzojavki maršalu Titu in sicer v imenu graničarjev in v imenu prebivalstva sežanskega krajskega obračna.

Ob navdušenih pozdravih prebivalstva je nato štafeta obmejnih graničarjev nadaljevala pot proti Herpeljam.

V. J.

voljenje uživa samo prijateljica predsednika vašega odbora. Odgovor imam sicer na jeziku, pa ga ne smem napisati. Tudi za take stvari so namreč na razpolago množični setstanki.

Cariniki na bloku Koper: Zadnjie ste imeli težave s preščevanjem sodov. Menda so jih morali zložiti z ladje na tla, od tu pa zopet na kamione, namesto da bi pretovarjenje opravili kar direktno. Pravite, da so bili stroški zaradi tega precej veliki in da bi bilo treba prihodnje vso stvar drugače izpeljati. — Tudi jaz sem tega mnemam. Zaenkrat poskusite z računalom, če pa to ne bo pomagalo, pa nabavite strojček za računanje.

Občinski može v Portorožu: Pravite, da je v mestu še vedno precej smeti, neucrejenih poti in parkov itd. Želeli bi, da vam svetujem, kako se taki reči streže. — To pot ste se obrnili na napakan naslov, ker imam preveč dela s pometanjem smeti pred lastnim pragom. Priporočam vam le, da organizirate ekskurzijo po vseh tistih krajih, ki so bolj čisti od Portoroža in da nabrane izkušnje skrbno presadite na domačo jaz.

Gostilničar v Tinjanu: Praviti, da je tvoj lokal tako zanemarjen, da kmalu še sam ne bo več upal stopiti vanj. Ves zaskrbljen si od težkih misli, kako bi se lotil čiščenja prostora. — Tvoje skrbi so popolnoma odveč. Pošakaj še nekaj let, pa boš lahko razkazoval radovednim tujcem svoj lokal kot prostor, v katerem so pred mnogimi leti živel prebivalci teh krajev. Zaslužil boš lepe denarje in slava Tinjana bo šla daleč po svetu.

Prebiralc Miši pri Dekanih: Zelo ste žalostni, ker ste izvršili že vse načine pretepanja, v katerem se enako aktivno udejstvujete moški in ženske. Prosrite me, naj vam pomagam z novimi idejami. — Iz vašega

RADIO · OGLASI · OBJAVE

Najvažnejši sporedi od
16. V. do 22. V. 1953:

od 16. maja do 22. maja 1953.

SOBOTA 16. 5.: 13.30 Poročila, 13.45

Lahka glasba in objave, 14.30 Kul-

tturni razgledi, 14.40 Domači zvoki,

18.15 Štiri stoletja jugoslovanske glas-

be: Slovenska glasba na prehodu v

dvajseto stoletje, 19.00 Večerne ve-

sti, 20.30 Parada pevskih zborov s

Tariškega, 21.00 S knjižne police,

21.30 Ura komorne glasbe: Bach,

Beethoven, Karmović, 22.00 Želite na

ples? — ČETRTEK 21. 5. 13.30 Po-

ročila, 13.45 Lahka glasba in objave,

14.30 Po svetu okrog, 14.40 Od-

lomki iz operet J. Straussa, Kalma-

na in O. Nedbalja, 18.15 15 minut

veselih avstrijskih ansamblov, 18.30

Iz ljudske revolucije, 18.40 Narodna

pesni poje slovenski oktet, 19.00 Ve-

černe vesti.

11.30 Šolska ura, 13.30 Poročila, 13.45

Lahka glasba in objave, 14.30 Kul-

tturni razgledi, 14.40 Domači zvoki,

18.15 Štiri stoletja jugoslovanske glas-

be: Slovenska glasba na prehodu v

dvajseto stoletje, 19.00 Večerne ve-

sti, 20.30 Parada pevskih zborov s

Tariškega, 21.00 S knjižne police,

21.30 Ura komorne glasbe: Bach,

Beethoven, Karmović, 22.00 Želite na

ples? — ČETRTEK 21. 5. 13.30 Po-

ročila, 13.45 Lahka glasba in objave,

14.30 Po svetu okrog, 14.40 Od-

lomki iz operet J. Straussa, Kalma-

na in O. Nedbalja, 18.15 15 minut

veselih avstrijskih ansamblov, 18.30

Iz ljudske revolucije, 18.40 Narodna

pesni poje slovenski oktet, 19.00 Ve-

černe vesti.

VABILO

MKUD »Udarnek« pri nižji gimnaziji v Herpeljah, priredi dne 16. maja 1953 ob 20. uri v Dekanih pevski koncert partizanskih in umetnih pesmi in igrico »Mezin-ček«; v nedeljo dne 17. maja pa pevski koncert v Kopru ob 10. uri dopoldne.

Vstopnina za dijake in učence 20 din, za odrasle 50 din.

Vabimo Vas, da se udeležite na-

stopa v čim večjem številu!

MKUD »Udarnek«

ADRIA JE VZPOSTAVILA NOVO PROGO Z LJUBLJANO IN Z UMAGOM

Avtopodjetje »Adria« Koper obvešča vse potnike, da

vzpostavi s 15. majem sobotno in nedeljsko progo Koper-Ljubljana-Koper, s sledеčimi odhodi:<br